Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 6 | Łódź, Wtorek, 7 stycznia 1936 | פערצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג י״ב טבת תרצ״ו | № 6

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71.

אינטערוועניץ פון פעלקער-בונד אין בערלין
געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד

לאנדאן, 6 (יט״א טעלעגראפיש)
דער זשענעווער „טיימס״-קארעספאנדענט גיט איבער א ידיעה, אז דער פעלקער-בונד נעמט אונ-טער אן׳אקציע צו אינטערוועגירען אין בערלין דירעקט אדער דורך דער פערמיטלונג פון פאריז-לאנדאן לטובת די יודען אין דייטשלאנד.

די אינטערוועניץ וועט געמאכט ווערען, אויב דייטשלאנד וועט ווייטער פארטזעצען די רדיפות, זאלען די יודען וואס פערלאזען דעם דייטשען „גן-עדן״, האבען די מעגליכקייט ארויסצופיהרען 4|5 קאפיטאל פון זייער פערמעגען.

די מעשים אין „דריטען רייך״ בעליי-דיגט די מענשליכע ציוויליזאציע.

לאנדאן, 6 (יט״א טעלעגראפיש)
„מאנטש. גארדען״ שרייבט וועגען דער רעזיג-נאציע פון הויך-קאמיסאר פאר פליטים - ענינים, דזשעמס מאקדאנאלד און פיהרט אויס, אז ס׳האלט נישט אויס די קריטיק די טענה פון דער דייטשער רעגירונג, אז מ׳טאר זיך נישט אריינמישען אין די אינערליכע ענינים פון דייטשלאנד, ווארום דאס, וואס עס קומט איצט פאר אין „דריטען רייך״ בע-לייזיגט די מענשליכע ציוויליזאציע.

טאג - טעגליך

נייטראליטעט און דיקטאטורע?

אין אלגעמיין האט די לעצטע רעדע פון פרע-זידענט רוזוועלט וועגען דער נייטראליטעט פון אמע-ריקא בעפרידיגט די איטאליענישע פיהרענדע קריי-זען — עס איז דאך א געוואונשענע זאך פאר דעם אנפאלער, אז מ׳זאל זיך נישט מישען אין זיינע ביזנעס....

הפלל די „אמעריקאנישע נייטראליטעט״ פון רוזוועלט׳ן בנוגע דער אוואנטורע פון די איטאליע-נער אין אביסיניען, דאס איז א גוטע זאך, אבער הלמאי דער זעלבער פרעזידענט רוזוועלט האט נישט קיין ספעציעלע פאזיטיווע בעציהונג צום פאשיזם — דאס איז שוין א פערדראסיגע זאך...

ס׳טייטש — שרייבט די „לאוואראַ פאשטשיס-טא״: — די פעראייניגטע שטאטען דארפען זיך דאך אויפ׳ן יסוד פון געגענזייטיגקייט, נישט מישען זיך אין די אינערליכע ענינים פון אנדערע איראפעאי-שע רעגירונגען. רוזוועלט — שרייבט די צייטונג — דאס ווערט גערופען דער „דיקטאטאר פון אמערי-קא״, דער מח פון ארבייטס-קאדעקס, דער גורם פון דער ארביטראלער געלט-איבערוועגדונג, אט דער דאזיגער רוזוועלט האט דאך נישט דאס מינדעסטע רעכט צו בעשולדיגען אנדערע אין דיקטאטור. דער רוזוועלט, וועלכער האט נישט גענומען א וואורט, כדי צו טאדלען דעם קריג וועגען טשאקא, טראָץ דעם, וואס דער קריג איז געפיהרט געווארען אויף דער אמעריקאנישער ערד, מאכט ער איצט פארוואור-פען איטאליען, פערגעסענדיג, אז ביידע אמעריקא׳ס דארפען איצט אומגעהויער דאנקבאר זיין איטאליען, די זיהן פון וועלכער עס האבען אויפגעמוישרט די „וואלקען-קראצערס״ און געבויט ריזען-באהנען אויפ׳ן אמעריקאנישען מערב״.

טראָץ דעם, ווי מיר זעהען, טראָץ דעם, וואס מחמת רוזוועלט׳ס רעדע וועלען אוודאי מוזען אפ-געשוואכט ווערען אדער אינגאנצען בטל ווערען די געפעהרליכע פאר איטאליען נאפט-סאנקציעס, איז דאס פאשיסטישע איטאליען נאך נישט צופרידען: עס גייט איהר שטארק אין דעם פונקט, ווי דעם נאר צי-דייטשלאנד „מען זאל זיך נישט מישען אין איה-רע אינערליכע ענינים״.

דאס, וואס די אינערליכע ענינים זענען א דיר-רעקטע געפאהר פאר׳ן דרויסען, דאס קאנען און ווילען די פאשיסטען בשום אופן נישט אנערקענען.

און דאס אינטערעסאנטסטע דערביי איז, וואס אין אונזער יאהרהונדערט איז דער הונגער ביי דעם וואלד-טאלן, ביי דעם וועג-דרויבער געווארען א שטאר-קער ענין...

ס׳טייטש טאקי די רוימישע גענז, וואס האבען געראטעוועט רוים?... די איטאליענער, וואס האבען געבויט די וואלקען-קראצער?..

און נאך א זאך — דיקטאטור?

רוזוועלט איז דאך אויך א דיקטאטאר?...

די מעשה און די געשיכטע איז אבער די, וואס דאנטע און פעטרארקא און מיכל-אנדזשעלא האבען קיין שייכות נישט מיט׳ן פאשיזם, און וואס שייך די דיקטאטארען, איז צווי מאל צווי נישט שטענדיג פיר: פונקט ווי 2 פליי מיט 2 גענז זענען נישט קיין 4 עופות....

מ.

אונזער וואָרט

די „אינערליכע אנגעלעגענהייט״

ווי מיר זעהען עס, האט דער ענין-רעזיגנאציע פון דעם פליטים-קאמיסאר דזשעמס מאקדאנאלד דאך געמאכט א שטיקעל איינדרוק אין דער וועלט, און נאך דעם, ווי די לאנדאנער פרעסע האט זיך וועגען דעם אפגערופען, קומט איצט אויך א ידיעה, אז די פעלקער-ליגע זאל וועגען דער שרעקליכער לאגע פון די דייטשע יודען דירעקט, אדער אונדירעקט — אינטערוועגירען אין בערלין.

ס׳הייסט, אז די אינסטיטוציע, וועלכע די אין איהר „קאנסאלידירטע״ מלוכות האבען זי לעת עתה גאנץ געשמאק קאמפראמיטירט, דערפיהרענדיג זי צו א מין דעה-אימפאטענץ, זאל זאגען איהר הארבע און דעציזידירענדע דעה דער מלוכה, וואס הערט זי צום מעהרסטען, ווי דעם קאטער, אדער —

נאך בעסער: די פעלקער-ליגע זאל דורך איהר מאראלישען דרוק, ווי דער קיכער אין קרילאוו׳ס פאבעל, האלטען א מאראלישען „פרעדיגט״ פאר דעם זולל-וסובא, דעם נאצישען קאטער, אז צו זיין אזא מענשען-פרעסער, אזא מין אכזר פאסט נישט פאר אזעלכע לייטישע מענשען, ווי זיי זענען — פע, ס׳איז א חרפה און שאנדע!

אויף אזא-דעם פערשניידט זיך עס, אויף וויפיל די אינטערנאציאנאלע מאסגעבענדע פאליטישע פאק-טארען ווילען זיין אין אָרדנונג מיט זייער געוויסען.

אבער דער עפעקט דערפון, וואס וועט זיין?

א קלארע זאך — דערזעלבער עפעקט, וואס אין דעמזעלביגען משל פון קרילאוו׳ן — דער „קיכער״ וועט זיך רעדען זיינס, און דער קאטער וועט טאן זיינס!

ווארום דערויף — דערוויל אויף די רופען פון דער ענגלישער פרעסע — איז שוין געקומען דער ענטפער פון דער דייטשער פרעסע: „מיט וואס פאר א רעכט מישט מען זיך עפעס אין דייטשע אינער-ליכע ענינים״?!.

מיט דעם ציניזם פון משוגענע מאניאקען, פאר וועלכען עס איז לית דין ולית דיין אויף דער וועלט, טייטשען די נאצי-דייטשען אויס, אז די מעשים-תעתועים, וואס זיי טוען אפ מיט יודען איז בלויז „אן אינערליכער ענין״.

זיי מאכען זיך תמ׳עוואטע, און האבען תרעומות הלמאי די קולטור-וועלט האט נישט קיין חשק אנ-צונעהמען און קאנאניזירען זייער „סיפיליסאציאן״..

דאס וואס עס איז אן׳אומקום-סכנה בעטראכ-טען זיי פאר זייער אנ׳אינערליכען ענין.

וואס איז עס גרעניצלאזער ציניזם, אדער גרע-ניצלאזער טפשות?

אזוי צי אזוי צו דער דאזיגער גרעניצלאזיגקייט מוז געמאכט ווערען א גרעניץ!

ב.

געשראסן דעם יודישען קאמבאטאנטען-צוזאמענפאהר אין ווארשא
די אנגענומענע רעזאלוציעס

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)
היינט האט דער צוזאמענפאהר פון די יודישע קאמבאטאנטען אפגעריכט א פייערליכע גאטעסדינסט אין דער טלאמאצקער סינאגאגע. צו דעם גאטעס-דינסט זענען געקומען פארשטייער פון דער רעגירונג ווי: דער וויצע-אינערן-מיניסטער קאוועצקי, דער פערטרעטער פונ׳ם וואיעוואדע, קאפיטאן רונגע, דער שטאט-פרעזידענט סטאזשינסקי, און דער וויצע-פרעזידענט אלפינסקי.

דער חזן האט אפגעריכט תפילות ביי די אלע מיליטער-פארמאציעס און לעגיאניסטען, וואס האבען זיך אויסגעשטעלט מיט פאהנער.

דער מיליטערישער אויבער-ראבינער מאיאר שטיינבערג האט געמאכט א הזכרה נאכ׳ן מארשאל פילסודסקי און די אומגעקומענע קעמפער פאר פוי-לענס פרייהייט.

דער אויבער-קאנטאר קוסעוויצקי מיט׳ן כאר האט געזונגען קאפיטלעך תהילים און דער אויבער-ראבינער שטיינבערג האט געהאלטען א רעדע.

דערנאך איז פארגעקומען די פייערליכע ענט-הילונג פון דעם קאמבאטאנטען-פאהן, וועלכער די אנוועזענדע האבען געשיואוירען טרייהייט.

שפעטער איז דער צוג פונ׳ם קאמבאטאנטען-צו-זאמענפאהר אוועק צום קבר פונ׳ם אומבעקאנטען זעלנער, און נאך דעם איז אין דעם „פאריזער זאל״ אויף דער מוראנאווסקא-גאס 34 פארגעקומען א זעלנער-מיטאג, אין וועלכען עס האט זיך בעטיי-ליגט דער גאנצער צוזאמענפאהר.

נאך מיטאג איז פארגעקומען די שלוס-זיצונג פונ׳ם צוזאמענפאהר (אין לאקאל פונ׳ם דאקטוירים-פערבאנד) און עס זענען אנגענומען געווארען א רייהע רעזאלוציעס.

צווישען אנדערע איז אויך אנגענומען געווארן א שארפע רעזאלוציע געגען דער ענדעקישער אנטי-סעמיטישער אקציע; אין דער דאזיגער רעזאלוציע ווערט געפאדערט, אז די רעגירונג זאל א/סוף מאכן צו דער געפעהרליכער ענדעקישער העצע, וואס איז אייגענטליך געצילט אין דער רעגירונג, און די יודען זענען דערביי בלויז א וועג-קצייג.

עס איז אויך אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אנטיילצונעהמען אקטיוו אינ׳ם יודישען לעבען, בעטייליגען זיך אין יודישע נאציאנאלע אונטערנעה-מונגען, אין יודישע אינסטיטוציעס, אין די מענדע-לע-פייערונגען, א. אז. וו.

צום שלוס פון צוזאמענפאהר זענען צ. א. אנ-געקומען בעגריסונגען פון אגודת הרבנים, און פונ׳ם ווארשאווער ראבינאט.

עס זענען אויסגעוועהלט געווארען נייע פיה-רענדע אינסטאנצען, און אלס פרעזעס אויף 3 יאהר איז ווידער אויסגעוועהלט געווארען מאגיסטער לעאן ברעגמאן.

מען טייטשט עס אויס,
אז די בעפרייטע פערברעכער זיצען נישט מיט פערדייגטע הענד

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)
מארגען, דינסטאג, וועלען בעפרייט ווערען, לויט דער אמנעסטיע, ווייטערדיגע גרופעס ארעס-טאנטען.

דעם פרט, וואס אין די לעצטע טעג האבען זיך אינ׳ם לאנד פערמעהרט די גנבות און באנדיטען-אנפאלען, טייטשט מען אין די פאליציי-אישע קרייזען אויס מיט דער פארגעקומענער אמנעסטיע...

פאליציי-פארשטייער דערקלעהרען, אז די זיי-כערקייטס-מאכט האט זיך לכתחילה נישט געריכט, אז די פיל בעפרייטע פון די טורמעס וועלען זיך אזוי שנעל צוריקנעהמען צו זייערע „פראפעסיעס״... אויב עס זאל אזוי ווייטער גיין, קאן מען זיך, לויט זייער מיינונג ריכטען, אז אין משך פון 4 וואכען וועלען מעהר ווי א העלפט פון די בעפרייטע זיך צוריק-קעהרען אין די טורמעס, און דאן וועט דאס געזעץ נישט זיין איבעריקס לייטזעליג צו זיי...

דרינגענדע קאנפערענץ
געגען דער פראקלאמירונג פון לעגיסלאטיווע-ראט

ירושלים, 6 (יט״א טעלעגראפיש)
אויף מארגען ווערט גערופען א דרינגענדע קאנפערענץ וועגען דער פראקלאמירונג פון לע-גיסלאטיוו-ראט. אין דער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען פערטרעטער פון אקציאנס-קאמיטעט, ציונ. עקזעקוטיווע, ועד הלאומי און „אגודת ישראל.״

פאראיינ. קאמיטעט פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין לאדז
פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטשא 20
היינט, דינסטאג, ד. 7 יאנואר, 8.30 אווענט
גראנדיעזע פאלקס-פערזאמלונג
געגען אנווארפען דעם לעגיסלאטיוו-ראט אין א״י
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען פיהרענדע פערזענליכקייטען פון נאציאנאלען יודענטום אין לאדז.
בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא (שרודמיעסקא 29) און אין אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס.

סאוויעטיש=פראנצ. האנדעלס=אפמאך איז נעכטען אונטערגעשריבען געווארען אין פאריז

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)
היינט איז דורכ'ן האנדעלס-מיניסטער באָנעט און דעם אמבאסאדאר פון ראטען=פערבאנד, פאָטיאָמקין אונטערגעשריבען געוואָרען א האנדעלס=אפמאך צווישען פראנקרייך און ראטען=פערבאנד.
דער אפמאך גייט היינט אריין אין קראפט.

פ א ר י ז, 6 (ספ. טעל.)
אנגעבענדיג די ידיעה וועגען א מעגליכקייט פון אנערקענען פאר די סאוויעטען א קרעדיט פון 800 מיליאָן פראנק, פערזיכערט די „אינפארמאס-יאָן", אז די דאזיגע קרעדיטען וואלטען ערטיילט געוואָרען אין 2 מאל. 300 מיליאָן אין 1936 און 500 מיליאָן אין 1937. די קרעדיטען וואלטען געגעבען געוואָרען אויף צו דעקען די חובות פאר פראנצויזישע אושטעלונגען אין די נאָהענטסטע יאָהרען.
דער דאָזיגער ענין וועט דעצידירט ווערען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראט.

דער „פעטער ישמעל" בריקעט זיך...
שטורמישע מאַניפעסטאַציעס פון אראַבער אין היפה

י פ ו, 6 (ספ. טעל.)
די אַראַבישע נאציאָנאַליסטישע פראָפּאַגאַנדע פערנעהמט אַן׳אַלץ גרעסערען אומפאַנג. אין חיפה זענען גלייכצייטיג פאָרגעקומען עטליכע שטורמישע מאַניפעסטאַציעס.
די אראבישע מנהיגים פון עגיפּטען, סיריען און עבר-הירדן האָבען צוגעשיקט בעגריסונגס-דע־פּעשען.
די רעדנער אויף די מאַניפעסטאַציעס האָבען דערקלעהרט, אַז „די שנאה און דער קאַמף געגען ענגלאַנד איז וויכטיגער פונ׳ם קאַמף מיט די יודען, וועלכע זענען געקומען נאָך די ענגלענדער"...

מענדעלזאָן=פונדאַציע קאָנפיסקירט
פון דער דייטשער רעגירונג

ב ע ר ל י ן, 6 (יט"א טעלעגראַפיש)
דער פּאָליציי-פּרעזידענט האָט אַרויסגעגעבען אַ פּעראָרדענונג, צו קאָנפיסקירען די מענדעלזאָן־פונדאַציע, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען אין סוף פון 18־יאָהרהונדערט דורך דער משפחה מענדעלזאָן.

מענדעלע=פייערונג און דער שטרייט צווישען דער רעכטער און לינקער ריכטונג
צווישען דער יודישער אַרבייטערשאַפט אין אמעריקא

נ י ו־ י א ר ק (יט"א) דא איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ וועגען א פאָלקס-פייערונג געווידמעט מענדעלע מוכר ספרים׳ס 100־יעהריגען געבורטס־טאָג גערופען דורך אַנ׳איניציאַטיו־קאָמיטעט, וואָס איז בעשטאַנען פון פאָרשטעהער פון פאָלגענדע אָרגאַני־זאציעס: קולטור־געזעלשאַפט, אַרבייטער־רינג, ביל־דונגס־קאָמיטעט, נאציאָנאַלער אַרבייטער־פערבאַנד, פען-קלוב, י. ל. פרץ־שרייבער־פעראיין, יודישע־ וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט און שלום – עליכם פאָלקס־אינסטיטוט. די קאָנפערענץ האָט מען אָבער געמוזט איבעררייסען צוליב דעם, וואָס די רעכטע אַרבייטער־אָרגאניזאציעס האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען צוזאמענאַרבייטען מיט לינקע אין דער דאָזי־גער קולטור־פייערונג.
צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פאָרשטע־הער פון לינקע אָרגאַניזאציעס ווי דער אינטערנאַצ־יאָנאַלער אַרבייטער־אָרדען, „פראָלעטפען" א. אַנד. וועלכע האָבען געבילדעט א מעהרהייט אויף דער קאָנפערענץ.
די ערשטע רעזאָלוציע פון דעם אָרגאַניזיר־קאָמיטעט וועגען א מענדעלע יובילעאום־חודש איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיג. א היציגערע דיס־קוסיע האָט זיך ענטוויקעלט אַרום דער פראַגע, צי זאָל דער געפּלאַנטער ליטעראַטור־טאָג אָרגאַניזירט ווערען דורך דעם פען־קלוב אַליין אָדער געמיינזאַם מיט אַנדערע אָרגאַניזאציעס. נאָך איידער אָבער עס איז וועגען דעם ענין אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס האָט דער פאָרזיצער פון ד״ר מאַנדאַטען־קאָמיסיע אָבגעגעבען אַנ׳ערקלערונג, אַז די קאָמיסיע קען נישט צושטעלען קיין בעריכט, ווייל צו דער קאָנפע־רענץ זענען צוגעלאָזען געוואָרען דעלעגאַטען פון 00לינקע אָרגאַניזאַציעס און דער „אַרבייטער־רינג" איז נאָך נישט גרייט צו שליסען א פעראייניגטען פראָנט מיט די לינקע. אַנ׳ענליכע ערקלערונג האָט אָפּגעגעבען אין נאָמען פון נאַציאָנאַלען אַרבייטער־פערבאַנד, ה׳ עהרענרייך. ד״ר קאָראָלניק האָט ער־קלערט, אַז דער פען־קלוב האָט נאָך נישט קיין שטע־לונג אין דער פראַגע. ל. שפּיטאַלניק (שלום־עליכם פאָלקס־אינסטיטוט) און ז. מלמד האָבען זיך אַרויס־געזאָגט פאַר אַ פעראייניגטען קולטור־ פראָנט. די פאָרשטעהער פון די לינקע מלך עפּשטיין, משה קאַץ, א. אַנד. האָבען אונטערגעשטראָכען, אַז זיי ווילען בכלל נישט פערכאַפען די קאָנפערענץ, ווייל זיי שטרעבען צו א פעראייניגטער פייערונג.
צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אָבצולעגען די קאָנפערענץ, כדי צו געבען די מעגליכקייטען פאָרצוזעצען די פערהאַנדלונגען און געפינען אַ אויסוועג פון דער געשאַפענער לאַגע.

משה טשערטאק איז עגיפטען
וועט פיהרען געשפּרעכען מיט איינ=פלוסרייכע פערזענליכקייטען

י ר ו ש ל י ם, 6 (יט"א טעלעגראַפיש)
די אַראַבישע צייטונגען שרייבען, אז משה טשערטאַק פאָהרט אָפּ קיין עגיפּטען, וואו ער וועט אָפּהאַלטען קאָנפערענצען מיט איינפלוסרייכע פער־זענליכקייטען.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט.- געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אוו. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 125-17
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

געז. „קולטור ליגע"
דינסטאג, דעם 14=טען יאַנואַר ה. י. 8 30 אווענט קומט פאר
א גרויסער קאָנצערט פון פאָלקס=כאָר
אין דעם פולשטענדיג נייעם פּראָגראַם געהען אריין ווערק פון הענדעל, היידען, באראדין, שייפער, וויינער, נעלבארט א. אַנד.
אויסערדעם וועט אויפטרעטען מיט א פידעל-קאָנצערט די בעקאַנטע פידלערין **בראָניסלאַווא ראָטשטאט**
בילעטען צום פּרייז פון 54 גר. אָן שוין צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון דער געז. „קולטור-ליגע", זאַכאָדניא 68, יעדען טאָג פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 10 אווענד.
זאל פילהארמאניע
אינטער דער לייטונג פון
פּראָפ. רידער

בעקאַנטמאַכונג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דעם ג. פּובליקום. אז
היינט קומט פאר די ערעפנונג
פון בײַ=מאָדערנעם
הערען=הוט=געשעפט
א. פ.
„SZERLAUNS"
(L. ABRAMOWICZ .אינה)
אויף פּיעטריקאָווער 10, טעל. 231-09 — פריהער פירמע שערעם
און עמפּפעהלען די נייעסטע מאָדערנע הערען=היטען פון אלע פירמען אויך פון דער פירמע Hückel א ספּעציעלע אָפּטיילונג פון יודישע היטלעך אין דער בעסטער אויספירונג
אויך אלערליי שילער= און ספּאָרט=היטלעך פון אלע שולען אין לאָדז. מיר בעזיצען אויך אויף לאַגער דעם גרעסטען אויסוואַהל בערעטען פון אלע קוואַליטעטען און קינדער=היטלעך.
מעסיגע פרייזען! — סאָלידע בעדינונג!
בעמערקונג: אונזער געשעפט איז שבת גענצליך געשלאָסען.

הייראַטס-צוועק
א יונגערמאַן, 39 יאָהר אלט, אינ=זשעניער, אויך ספּאָרטסמאַן. נאַטוראַליזירט אין צענטראַל-אמעריקא, זוכט צוליב הייראַטס-צוועק א פריילין, בערוף: דענ-טיסטין, אָדער דאָקטאָר ביז 35 יאָהר אלט.
אָפּפערטען אין דער דייטשער שפּראַך פאר „D. B." אָפּצוגעבען אין אדמיני. פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

גוטע צייט פארברענגען, שטשעשליווי
בײַ
צום ווינטער-סעזאָן, א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערציינט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקא 5
טעל. 156=09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

„תומכי-אורחים"
פּאַמאַרסקאַ 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט, דאָס אין פעראיינס קאַנצעלאַריע זמטירט
אַנ׳אַדוואָקאַט
יעדען מאָנטאג און מיטוואָך פון 8 ביז 9 30 אָווענט און ערטיילט
יורידישע עצות
פאר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאר אונפערמעגליכע— גענצליך אומזיסט.
א מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאר דורכפיהרען ספּראַוועס.
נומערן צום אַדוואָקאַט ווערען אַרויסגעגעבען פון 5–7 אָווענד.
די פערוואַלטונג.

שײַטלען
מיט פּאַריזער שריינדן און פערטיגע שײַטלען
ביי קערש.
סקווערא 15

צו דער ערעפנונג פון היטען-געשעפט פון מיין ליבן פריינד ה׳ ל. אבראַמאָוויטש
א. פ. „SZERLAUNS"
אויף פּיעטריקאָווער 10
ווינשען מיר איהם פיל גליק און ערפאָלג אין דער נייער אונטערנעהמונג.
ל. גאַטעסגנאָדע און פרוי

לאָדזער יוד. לאַקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרן=פעראיין
געפינט זיך
אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22, טעלעפאָן 264=38.
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אָוונט. ס׳ווערען געשריבען ביטעס, ערטיילט עצות, אויסגעגליכט סכסוכים און געפיהרט פּל׳ערליי דירות-און עקסמיטיע-פּראָצעסען.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
שערפּיעז 37 (בענעדיקטא) 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכם.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג - אוראָלאָג
Wólcz•ńska 23, tel. 139-88
האָט בענייט די אויפנאַהמען.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָווענט.

פאר גאָלד,
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד- קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אַליזדאר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
וואָלינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעלעפאָן 100-57.
נעהמט אָן פון 8--1 און פון 4--8 אָווענט

Dr.
Wiktor Łukomski
specjalista chorób uszu, nosa, gardła i krtani
ŁODŻ, ZAWADZKA 3
front I piętro, tel. 190=42
przyjmuje od 3–6.

ד״ר **העלער**
ספּעצ. פאר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אין אָווענד
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיעווסקא 7, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָווענט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאר פרויען

ענגליש,
פראַנצויזיש, דייטש
און העברעאיש
לעקציעס, איבערזעצונגען און האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ.
אַדרעס: Cegielniana 24, I p.
tel. 261-36.
שפּרעכשטונדען פון 2–4 נאָכמ.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אמבולאַטאָ־רישעם פון 9-2 און פון 4-8 אָווענט.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעהמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

מוראַדיגע פערפלייצונג אין פראַנקרייך

די בעפעלקערונג ענטלויפט אין פּאַניק פון די ישובים

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.)

די סיטואַציע אין די פערפלייצטע געגענדען איז נאָך אַלץ אַ געפעהרליכע. אַ בעזונדערס דראָהענדען כאַראַקטער האָט די פערפלייצונג אָנגענומען אין דער סביבה פון טאַנט, וואו עס זענען איינגעצאַנגען פער נאַסען געוואָרען די בולוואַרען און די נידריגע טיילען פון דער שטאָט.

די בעפעלקערונג פון דער סביבה ענטלויפט אין אַ פּאַניק, איבערלאָזענדיג אויף הפקר זייער האָב און גוטס.

די באַהן־ליניע אין מיטען דער שטאָט שטייט אונטערן וואַסער.

זינט 120 יאָהר איז דאָ נישט נאָטירט געוואָרען אַזאַ פערפלייצונגס - קאַטאַסטראָפע.

אויך פון אַנדערע געגענדען אין פראַנקרייך קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען די היזקות פון דער פערפלייצונג.

די באַהן־ליניע פּאַריז — מאַקאָן איז פערפלייצט געוואָרען. דאָס זעלבע צווישען סעראַן און באַרזאַק, לאַנזשאָן און באַזאַס, ענגראַנד און אַנטעני.

אויך דער טייך שאַראַנט איז אַרויס פון די ברעגעס.

דער מצב פונם וואַסער אויף דער סענע הינטער פּאַריז רופט נישט אַרויס קיין חשד פון אַ תיכפּ'דיגער סכנה, אָבער די רעגענס דויערן ווייטער, און די געפאַהר איז נישט אויסגעשלאָסען.

ים-קאָנפערענץ ווידער געעפענט

לאָנדאָן, 6 (ספּ. טעל.)

היינט האָט בעגיט איהרע בעראַטונגען די ים־קאָנפערענץ.

אַלס פאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער מיניסטער אידען.

רעוויזיעס אין יודישע קאָנ-פעקציע-געשעפטען

אַדורכגעפיהרט פון דער „געשטאַפּאָ"

פּראַג, 6 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון בערלין טיילט מען מיט, אַז די „געשטאַפּאָ" האָט אַדורכגעפיהרט רעוויזיעס אין די יודישע קאָנפעקציע־געשעפטען. דאָס האָט די געהיים־פּאָליציי געטון כדי זיך איבערצוצייגען, צי אַריער קויפען נאָך אין יודישע געשעפטען.

2 וויצע בירגעמייסטערס אין תל אביב

תל־אביב, 6 (יט"א טעלעגראַפיש)

די צוויי וויצע־בירגערמייסטערס פון תל־אביב זענען רוקח און דוד האָז.

פון יודישען לעבען אין ראָדאָס

ראָדאָס (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אין אַנוועזענהייט פון גובערנאַטאָר פון די עגעאישע אינזלען, סענאַטאָר אוגאָ לאַגאָ, די פייערליכע חנוכת־הבית פון דער נייער געביידע פון ראַבינער־סעמינאַר אין ראָדאָס. דער לייטער פון ראַבינער־סעמינאַר ד"ר קאַציפּיטשי האָט בעגריסט דעם גובערנאַטאָר און די אַנדערע פאָרשטעהער פון דער לאָקאַלער מאַכט, אָנווייזענדיג אויף דער בעדייטונג, וועלכע עס האָט דער ראַבינער־סעמינאַר אין ראָדאָס, אַלס שטאַלט, אין וועלכען עס בעקומען אויסבילדונג רבנים פאַר די לענדער ביים מיטעללענדישען ים.

דעמאָנסטראַציע-מאַרש

פון כינעזישע סטודענטען אויף נאַנקין

פּעקין, 6 (ספּ. טעל.)

די כינעזישע סטודענטען האָבען אָנגעהויבען אַ דעמאָנסטראַציע־מאַרש אויף נאַנקין. מיט דער דעמאָנסטראַציע גייען מיט אַ סך לאַסט־אויטאָס מיט שפּייז.

דער וועג פונ'ם מאַרש פיהרט מיט דער באַהן־ליניע טיען־טזין — נאַנקין, און מאַכט אויס 1000 קילאָמעטער.

Proszki od BÓLU GŁOWY dla dorosłych, ze znakiem fabrycznym
KOWALSKINA
AK
FABR. CHEM. FARM. AP. KOWALSKI WARSZAWA

פון די אַביסינישע שלאַכט-פעלדער

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש)

אויפ'ן יסוד פון ידיעות פון פערשידענע קוועלן ווערט מיטגעטיילט, אַז דעם 6 ד.ח. האָבען די איטאַליענער אויפ'ן צפון־פראָנט אַרויסגעוויזען אַ רעקאָגנאָס־טעטיגקייט, אין וועלכער עס נעהמען אנטייל די אַעראָפּלאַנען, וואָס קרייזען איבער די אַביסינישע פּאָזיציעס.

אויף דער זייט פון אַביסינישען פראָנט הערשט פולשטענדיגע רוה, צוליב דעם, וואָס עס הויבט זיך אָן ווייגאַכטען.

דער ענגלישער געזאַנדטער אין אַדיס־אַבעבאַ בעשטעטיגט די ידיעה וועגען דער באָמבאַרדירונג פון אַ רויטען־קרייץ־אָפּטיילונג, וואָס איהר פערסאָנאַל איז בעשטאַנען פון עגיפּטער און ענגלענדער.

אויף דער דאָזיגער אָפּטיילונג האָט מען געוואָרפען באָמבעס און געשאָסען מיט איטאַליענישע ביקסען. דער פרעמדלענדישער פערסאָנאַל האָט אָבער נישט געליטען קיין היזקות.

* * *

אַדיס־אַבעבאַ, 6 (ספּ. טעל.)

אין דער לעצטער וואָך האָבען די איטאַליענער אַרונטערגעוואָרפען אַ ריזיגע צאָהל באָמבעס, און צווישען זיי אַ סך גאַז־באָמבעס. געליטען האָט דער עיקר די ציוויל־בעפעלקערונג — פרויען און קינדער.

* * *

אַדיס־אַבעבאַ, 6 (ספּ. טעל.)

עס זענען געשטאָרבען 20 אַביסיניער, וועלכע זענען פערוואונדעט געוואָרען בעת דער באָמבאַר־דירונג פונ'ם שוועדישען לאַזאַרעט. די צאָהל קרבנות איז איצט געוואַקסען ביז 50.

מחמת די פערניכטעטע כירורגיע־אינסטרומענטען, אַרבייטען איצט די דאָקטוירים מיט פּשוט'ע מעסערס...

דער קאַמף מיט'ן טעראָר

זשעניעוועוּ, 6 (ספּ. טעל.)

דעם 7 ד. ח. פערזאַמעלט זיך אין זשעניעווע דער קאָמיטעט צו בעקעמפען דעם טעראָריזם. אויף דער היזיגער קאָנפערענץ איז געקומען פון וואַרשאַ דער פּראָקוראָר בעקערמאַן.

קאַמף געגען באַדען-קניה פון ק"ק אין עבר-הירדן

ירושלים, 6 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין עבר־הירדן ווערט געפיהרט אַ שטאַרקער קאַמף געגען דער באַדען־קניה פון 15 טויזענד דונאַם פאַר'ן „קרן־קימת".

מענדעלע-פייערונגען אין פערשידענע לענדער

בערלין, (יט"א) דער יודישער דיכטער א. מ. שטענדעל, וועלכער וואוינט אין בערלין, האָט לכבוד דעם 100־יעהריגען געבורטסטאָג פון מענדעלע מוכר ספרים אַרויסגעגעבען אַ זאַמעל־העפט מיט אַ צייכנונג פון מענדעלעס קאָפּ פון לולו קייזער. אַלע יודיש־דייטשע צייטונגען אין גאַנץ דייטשלאַנד האָבען געווידמעט ספּעציעלע אַרטיקלען און ביילאַגען דעם „זיידע פון דער יודישער ליטעראַטור".

ניו־יאָרק, (יט"א) אין באָסטאָן איז געעפענט געוואָרען אַן אויסשטעלונג פון די ווערק פון דעם זיידען פון דער יודישער ליטעראַטור, מענדעלע מוכר ספרים, לכבוד זיין 100־טען געבורטסטאָג. סיווערט אויך צוגעגרייט אַן אַקאַדעמיע לכבוד מענדעלען.

אַ געזעגנונגס-אָווענד לכבוד'ן דיכטער ל. מלאך

אין דער יודישער לאַנדקענטשאַפט-געזעלשאַפט

שבת אָווענד איז אין דער יודישער לאַנד־קענטשאַפט־געזעלשאַפט פאָרגעקומען אַ פייערליכער געזעגנונגס־אָווענד לכבוד'ן דיכטער לייב מלאך, וועלכער פאָהרט אָפּ קיין אַמעריקאַ.

דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי, וועלכער האָט אָנגעהויבען דעם פּראָגראַם מיט אַ קורצע אָפּשאַצונג איבער דער קינסטלערישער שאַפונג פון דיכטער מלאך.

נאָכדעם האָט דיכטער ח. ל. פוקס געהאַלטען אַ רעפעראַט איבער מלאַכ'ס ליטעראַרישער טעטי־קייט, פוקס האָט אויך געלעזען אַ פראַגמענט פון זיין פּאָעמע „פּאַריז".

דיכטער משה בראָדערזאָהן האָט געלעזען זיין בעאַרבייטונג פון טובים'ס אַ ליד: „פּיף־פּאַף" און צוויי אייגענע לידער.

דיכטער ישראל ראַבאָן האָט געלעזען איי־גענע לידער.

און דיכטער ל. מלאך האָט צום סוף דער־צעהלט פון זיינע איינדריקען וועגען יודיש אין דער וועלט און געלעזען זיינע נייע לידער.

אַלע אָנטיילנעמער פון זעלטען געלונגענעם פּראָגראַם זענען פון גרויסען עולם אויפגענומען געוואָרען מיט בעגייסטערונג.

לאָקאַטאָרען-פעראיין געגען דער ליקווידאַציע פון דער וואוינונגס-אינספּעקציע

אין הסכם מיט די אָפּשפּאָר־פעראָרדנונגען פון דער לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג האָט פון 1־טען אַפּריל געזאָלט ליקווידירט ווערען די וואוי־נונגס־אינספּעקציע.

מיט דער פראַגע האָט זיך פעראינטערעסירט דער לאָקאַטאָרען־און סובלאָקאַטאָרען־פעראיין. עס איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז דאָס איבערנעהמען די וואוינונגס־אינספּעקציע דורך דער בוי־אָפּטיילונג וואָלט געבראַכט שאָדען די לאָקאַטאָרען צוליב די הויכע אָפּצאָהלונגען, וואָס פערפליכטען אין דער אָפּטיילונג.

דער לאָקאַטאָרען־פעראיין האָט דעריבער בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער שטאָט־פער־וואַלטונג מיט דער בקשה נישט צו ליקווידירען די וואוינונגס־אינספּעקציע.

דאָס לעבען אין וואַרשאַ

(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט-שטאָט)

די אַמנעסטיע און אַרבייטס-פערמיט-לונג.

די אַרבייטס - פערמיטלונגס אַמטען רעכנען זיך דערמיט, וואָס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַמנעס־טיע וועט זיך פערגרעסערן די נאָכפראַגע אויף אַרבייט צוליב דעם איז אין די אַרבייטס - פערמיטלונגס־אַמ־טען מאָביליזירט געוואָרען אַן ענטשפּרעכענדער פער־זאָנאַל. די מאַכט בעטראַכט איצט די מעגליכקייט פון אָנהויבען עפענטליכע אַרבייטען אויף ווינטער, כדי צו בעשעפטיגען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע זענען אַרויסגעלאָזען געוואָרען פון די טורמעס.

די ווענד זענען געווען בעגאָסען מיט נאַפט...

נעכטען האָט אין ראַדאָשטש אויסגעבראָכען אַ שרפה אין הויז פון משה סטעקער. ס'זענען אַרויס־גערופען געוואָרען די פייערלעשער, וועלכע האָבען פערלאָשען די שרפה, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט זענען די אינערליכע ווענד געווען בעגאָסען מיט נאַפט און בעשמירט מיט סמאָלע. צווישען די שפּאַ־רעס האָבען געשטעקט שמאַטעס אייגנעטונקען אין נאַפט. אַ חוץ דעם האָט מען געפונען אַ באַלאָן מיט נאַפט. דאָס הויז איז אַסעקורירט אויף 36 טויזענד זלאָטים.

אַ קינד פערשלאָסען אין קעלער.

די פּאָליציי האָט בעקומען אַ ידיעה וועגען דעם, אַז ס'איז אויף אַ געהיימניספולען אופן פערשוואונ־דען געוואָרען דער 5־יעהריגער מאיר פעלדמאַן פון נאָוואָליפּקי 69.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט מען אָנגעהוי־בען אַן אויספאָרשונג, ווייל ס'איז געווען אַ חשד, אַז דאָס קינד איז אַוועקגעפיהרט געוואָרען. דער ענין איז אָבער באַלד אויפגעקלערט געוואָרען.

דער הויז־וועכטער זייענדיג אין קעלער האָט דער־הערט עפּעס אַ געוויין פון אַ קינד פון קעלער. מען האָט באַלד געעפענט דעם קעלער און מ'האָט דאָרט געפונען דאָס קינד, ציטערנדיג פון קעלט און גע־וויין.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, איז דאָס קינד אַראָפּגעגאַנגען מיט דעם דינסטמיידעל נאָך קוילען, דאָס דינסטמיידעל האָט נישט בעמערקט דאָס קינד און אַרויסגעהענדיג האָט זי איהם פערשלאָסען אין קעלער.

דאָס קינד איז געווען פערשלאָסען אין קעלער 15 שעה.

אַלפּוילישע קאָנפערענץ פון יודענ-שטאַאַטלערישען „חלוץ".

אין די טעג פון 11־טען ביז דעם 13־טען יאַנואַר 1936 וועט פאָרקומען אין אַלעקסאַנדריע ביי ראָוונע (וואָהלין) אַ אַלפּוילישע קאָנפערענץ פון די יודענ־שטאַאַטלערישע חלוצים.

דער צוועק פון דער קאָנפערענץ איז צו רעאָר־גאַניזירען די יודענשטאַאַטלערישער חלוצישער בע־וועגונג.

רעפעראַטען וועלען האַלטען ברוך ווײַנשטיין, ראובן שם, צבי קרמר א. אנד. (יט"א)

„כנור" — געגרינדעט די יודישע פילם געזעלשאַפט

אין וואַרשאַ איז געגרינדעט געוואָרען אַ יודישע פילם - געזעלשאַפט א. נ. „כנור". דער ציל פון דער געזעלשאַפט איז צו פּראָדוצירען קלאַנג־פילמען אויף יודיש, עס זענען פאָראויסגעזעהן אַלע זשאַנערען ווי: דראַמע, קאָמעדיע, רעווי, ווי אויך קורצע אַוואַנגאַרד פילמען. די געזעלשאַפט איז געגרינדעט געוואָרען לויט דער איניציאַטיוו פון די אַרטיסטען פון „אַראַראַט": ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. אַלס ליטעראַרישער לייטער איז איינגעלאַדען געוואָרען — י. מ. נייטאַן, אַלס רעזשיסער — דער יודיש־דייטשער שוישפּילער אַלעקסאַנדער מאַרטען, אַלס מוזיקאַלישער לייטער—קאָמפּאָז. הענעך קאָן. צום פילם זענען צוגעצויגען געוואָרען די בעסטע אַרטיסטישע כוחות פון פּוילען.

די געזעלשאַפט איז שוין צוגעטרעטען צום רע־אַליזירען דעם ערשטען פילם „על חטא", אַ בילד פון יודישען לעבען אין פּוילען, לויטן סצענאַר פון י. מ. נייטאַן. די פּרעמיערע איז פאָראויסגעזעהן אין אָנהויב אַפּריל ד. י. (יט"א)

ספּאָרט

באָקס

גייער — גאַפּלאַניאַ (אינאָווראָצלאַוו) 7:9

פיר-מעטש און קויש-באַל פאַר מענער אין לאָדז

קראַקאַ—וואַרשאַ 31:35

פּויזען—לאָדז 20:29

פּויזען—וואַרשאַ 32:34

קראַקאַוו—לאָדז 31:33

ראַדיאָ - פּראָגראַם

דינסטאָג, ד. 7־טען יאַנואַר

6.34 גימנאַסטיק. 6.50 פּליטען. 7.55 אינפאָרמאַ-ציעס. 11.57 צייט-סיגנאַל. 12.03 ידיעות. 12.15 קאָנ-צערט. 1 פּליטען. 1.25 הויז-ווירטשאַפט. 1.30 פון אַר-בייטס-מאַרק. 1.35 מוזיק. 3.12 לאָדזער בערזע. 3.15 עקספּאָרט. 3.30 לידער. 4 פון פּ. ק. אָ. 4.15 קאָנצערט. 4.45 „גאַנץ פּוילען זינגט". 5 רעפעראַט. 5.15 קאָנצערט. 6.45 נייע לידער. 7.20 רעקלאַמע - קאָנצערט. 7.35 ספּאָרט. 7.50 מאָנאָלאָג. 8 אַקטועלער שמועס. 8.10 אַני-דיציע. 8.50 אָווענד-ידיעות. 9.05 קאָנצערט-טראַנסמיסיע פון וואַרשאַווער קאָנסערוואַטאָריום. 10.05 רעפּאָרטאַזש פון אָריגינעלע אַביסינישע פּליטען. 10.30 שמועס פאַר דאָקטוירים. 10.45 „לאָדז". 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 טאַנץ-מוזיק.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
נעמט אָן פון 8—11 ביי טאָג און 4—9 אָווענד.

Doktór
Henrykowski
ספּעציעל - אַרצט פאַר מענער - שוואַכע
בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָווענד.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג

Dr.
B. Robinzon
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פּאַמאַרסקאַ 10
פראָנט, 2טער שטאָק, טעל. 131-86.
נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אין אָווענט.

א „אפעל געגען רוימס ליידענשאפט צו רוימס שכל הישר"

דער חשבון, וואס מוסאליני האט געמאכט האט זיך ארויסגעוויזן פאר פאלש, די אפריקאנישע עקספעדיציע, וואס האט לויט זיין רעכנונג געדארפט געדויערן נישט לענגער ווי ביז צו דער קומענדיגער רעגען-צייט האט נישט ערפילט זיינע האפנונגען. מוסאליני האט געוואלט ביז צו יענער צייט אויב נישט פולשטענדיג פערנעהמען אביסיניען, איז יעדענפאלס אקופירען וויכטיגע טיילען, זיך פערפעסטיגען אויף זיי און אפווארטען ביז צו דער נייער טרוקענער פעריאד, בכדי מיט פרישע כחות אנצוהויבען דעם ווייטערדיגען מארש, דער דאזיגער פלאן איז אבער אדורכגעפאלען א דאנק דער טאקטיק פון די אביסיניער זיי זענען כסדר אפגעטרעטען, אהן קאמפען נישט געבענדיג דער איטאליענישער ארמעע די געלעגענהייט צו א דעצידירטען קאמף אין ערשט נאכדעם ווי צוליב די כסדר'דיגע ליפערונגען פון קריגס-מאטעריאלען פון אייראפע איז די אביסינישע ארמעע אויסגעוואקסען און פערשטארקט געווארען האט זיך אנגעהויבען צו שטעלען א ווידערשטאנד דער שוין בעדייטענד אפגעשוואכטער איטאליענישער ארמעע.

די לאגע איז געווארען א שווערע פאר איטאליען, די ארמעע ווערט צוריק ארויסגעשטויסען פון די פערנומענע פאזיציעס און שוין אינגיכען וועט זיך ווידער אנהויבען די רעגען צייט ווען עס איז נישט מעגליך קיין שום מיליטערישע אקציעס, די רעזולטאטען פון דער ביזאיצטיגער מלחמה זענען נישטיגע אין פערגלייך מיט די געוואלדיגע קרבנות אין מענשען און קריגס-מאטעריאל, אין אזא לאגע פלאנט מוסאליני זיך צו בענוצען אין אפריקא מיט די פערבאטענע קריגס-מיטלען ווי גיפטיגע גאזען א.אז.וו. סטראשעט ער אויך די וועלט מיט א אייראפעאישע מלחמה.

אלס ענטפער אויף די דאזיגע דראהונגען האט דער פרעזידענט פון איינער פון די גרעסטע קאמבאטאנטען פערבאנדען אין פראנקרייך, פראפ. אנרי פישא, וועלכער האט אויך געשפילט א גרויסע ראלע אין די אונטערהאנדלונגען צווישען די דייטשע און פראנצויזישע קריגס-אנטיילנעהמער, פערעפענטליכט אין „עוור" א ארטיקעל, וואס האט ארויסגערופען א גרויס אויפזעהען סיי צוליב דער פערזאן פון אויטאר, ווי אויך צוליב דער פראגע, וואס ער בעריהרט. פישא ערקלערט קודם-כל, אז ער האט ערהאלטען א בריף פון רוים, פון א איטאליענישען קריגס-אנטיילנעהמער, מוסאליני'ס א פערטרויאונגסמאן.

„איך האלט פאר מיין חוב — שרייבט פישא — צו פערעפענטליכען דעם סוף פון בריף, וועלכער האט פאלגענדען אינהאלט:

ביי אלע אונזערע בעגעגענישען האב איך געהאט דעם איינדרוק, אז איך קען מיט אייך רעדען אזוי אפען, ווי נאר אמת'ע פריינדשאפט ערלויבט עס. דעריבער האב איך די דרייסטקייט אייך מיטצוטיילן, אז די אלע מיטארבייטער וואס גלויבען צו דיגען די גערעכטיגקייט און שלום, גיבען זיך נישט אפ קיין חשבון און זיי טרייבען פראנקרייך און אייראפא אויפן וועג פון אונגערעכטיקייט און מלחמה... איך ווייס וואס איך רעד און בעט אייך מיט דעם גאנצען ערנסט צו פערטראכטען זיך איבער דעם וואס איך זאג..."

פישא וועלכער צווייפעלט נישט אין דער אויפריכטיגקייט פון דעם בריף שרייבער, איבערזעצט — ווי ער אליין זאגט — דעם אינהאלט פון בריף אויף פאלגענדען אופן:

„ווען אויפן יסוד פון די פערשארפטע סאנקציעס וועט דער איטאליענישער ארמעע אפגעשניטען ווערען די אדערן (און דערביי האט די מלחמה אין אביסיניען זיך ערשט אנגעהויבען) וועט מוסאליני „העכער שטעלען דעם כבוד ווי דעם שלום" און געגען דעם שענדליכען „קאלטען" קריג, וואס מען פיהרט געגען איטאליען, וועט גאנץ איטאליען אויפשטעהען ווי איין מענש און ענטפערען מיט דעם ווירקליכען קריג, מיט דער אפענער לאיאלער מלחמה, וואס וועט פיהרען צום זעלבסטמארד פון דעם דורך ענגלאנד גענארטען און פערפיהרטען אייראפא.

פישא רעדט ארום די אלע ארגומענטען, וואס איטאליען רוקט ארויס און שליסט זיין „אפעל צו דעם איטאליענישען געזונדען פערשטאנד מיט פאלגענדע ווערטער:

„איך ענטפער מיין איטאליענישען פריינד פאלגענדעס: ווען ווירקליך געשעהען, אז איהר וועט אין דעם ענין אזוי ווייט געהען, אז איטאליענס גורל זאל שטעהען אין שפיל אין אביסיניען אויף א שטח פון 3000 קילאמעטער ווייט פון אייראפא, דאן האט איהר פאר דעם פאלק, וואס געהט אייך נאך און פאר דער געשיכטע גענומען אויף זיך א דערדריקענדע פעראנטווארטליכקייט, אויב עס איז פאקטיש אזוי — ווער איז דערין שולדיג? איהר ווילט אפילו נישט קיין טייל פון דער פעראנטווארטליכקייט נעהמען אויף זיך! צי גלויבט איהר ווירקליך, אז די ענגלענדער זענען אזוי קלוג, אז זיי האבען פשוט 50 פעלקער, 50 רעגירונגען ארייגעשטעקט צו זיך אין דער טאש? איהר האט זיך גארנישט גערעכענט מיט דער פעלקער-ליגע, וואס האט אייך זעהר געקענט צונויף קומען, בכדי צו „נעהמען עפעס" דורך דער הילף פון א מלחמה, און איצט בעהאנדעלט איהר פונקט אזוי די אלע, וואס בעמיהען זיך וועגען א פערמיטלונג.. די גאנצע וועלט איז נישט גערעכט, — נאר רוים איז גערעכט! לאזט אייך אין אלע פריינדשאפט זאגען, אז איהר לעבט אין א גרויסען טעות, א פראלעטאריש און נאך דעם קריג שלעכט בעהאנדעלט פאלק, — גוט! א פאלק מיט א שטארקען בעפעלקערונגס-צוזאוואקס, וואס ברויכט א ניי געביט — גוט! אבער קיין גרויס קאלאניאל פאלק — און פראנקרייך אין דער שפיץ — קען גלויבען, אז די בעוואפענטע ערא בערונג פון אביסינען איז פאר א איטאליען א פראגע פון לעבען און טויט. איהר שפיצט צו די דראמע אויף א בעזאנדערן אופן און כדי צו געפינען אן'אויסוועג ווילט איהר געהען אויפ'ן וועג פון א נאציאנאלען זעלבסטמארד געמילדערט דורך אן'אייראפעאישען זעלבסטמארד! ווייל איך בין א פריינד פון איטאליען — און איך בין א טרייער פריינד — ערקלער איך אייך עפענטליך, אז ווי הארט די צייטען זענען, זעה איך נישט דאס רעכט אויף וועלכען איהר קענט זיך פערופען בכדי די 45 מיליאן איטאליענער, וואס זייער גורל האט איהר אליין גענומען אין אייערע הענד, צו פעראורטיילען צו ליידען און צום פלאמענטויט. איך אפעליר געגען רוימס ליידענשאפט, צו רוימס שכל הישר".

פראקטישע ערפאהרונג פון דער בריטישער אימפעריע רעדט געגען דער שאפונג פון לעגיסלאטיוו-ראט אין א"י

פולער טעקסט פון דעפ. וועדזשוואוד'ס בריף אין „טיימס"

לאנדאן (יט"א) אין א בריף אין „טיימס", וועגען וועלכען יט"א האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, האט דעפ. וועדזשוואוד אויספיהרליך אנאליזירט דעם פראיעקט פון א לעגיסלאטיוו-ראט אין א"י, פון „בריטישען שטאנדפונקט" און איז געקומען צום אויספיהר, אז איידער די נייע א"י-קאנסטיטוציע וועט אריין אין קראפט דארף זי אונטערזוכט ווערען דורך א קאמיטעט אין ליכט פון די ערפאהרונגען, וועלכע זענען געזאמעלט געווארען אין בעצוג צו אזעלכע קערפערשאפטען אין פערשידענע לענדער פון דער בריטישער אימפעריע. עס איז נאך צייט צו קריטיקירען די פארשלאגען וועגען לעגיסלאטיוו-ראט — שרייבט דעפ. וועדזשוואוד — איידער זיי זענען פערעפענטליכט געווארען אלס געזעץ. די יודישע בעווארענישען אין זייער ענטשלאסענע שטעלונג צו באיקאטירען דעם לעגיסלאטיוו-ראט קענען פיהרען צום אפלעגען דעם פראיעקט. איך וויל איצט בעליכטען די דאזיגע פארשלאגען פון בריטישען שטאנדפונקט. צוערשט קאן מען אורטיילען לויט עגיפטען, דאס עס איז א פעהלער, בעזונדערס איצט, צו שאפען דעם איינדרוק, אז מען געהט אויף הנחות אונטערן דרוק פון דראהונגען. די רעזולטאטען פון דער קאנסטיטוציע פון 1923 פאר עגיפטען זענען אזוי בולט, אז עס איז איבעריג זיך אפצושטעלען אויף דעם דאזיגען פונקט. די פערבינדונג צווישען עגיפטען און א"י איז אזא ענגע, צום בעדויערן צוליב דער קאנסטיטוציע פאר איראק איז אזוי שטארק. זיך אפזאגען פון א בלאף איז אין איצטיגען מאמענט נישט-פאפולער.

דער געפלאנטער אפאראט מאכט דעם איינדרוק אז מען האט נישט גענוגענד בעריקזיכטיגט די פראקטיק און די ערפאהרונג אין דער גאנצער בריטישער אימפעריע. קיינער, ווער עס איז בעקאנט מיט די רעפרעזענטאנץ - קערפערשאפטען אין אינדיען, וועט נישט אפראבירען דעם דאזיגען וואהל-מעטאד. די מינדערהייטען בלייבען צוליב אזא וואהל-סיסטעם הילפלאז, דאגעגען ווערען פערשארפט די רעליגיעזע און ראסען-קאנפליקטען. צו וואס אריבערצוטראגען דאס אלץ קיין א"י, וואו עס איז — ווי אלע זענען מסכים — א לעבענס - נויטווענדיגקייט צו דער פיהרען צו מעהר פריינדליכע בעציהונגען צווישען יודען און אראבער.

דער מהות פון דעם ענגלישען סיסטעם בעשטעהט אין דעם, אז א פארלאמענט-מיטגליד רעפרעזענטירט אלע שטאנדען און ער שטרעבט צו דינען די אלע, וועלכע זאלען פאר איהם שטימען. דער לעצטער קריזיס האט בעוויזען, ווי מיר אלע האבען געשטרעבט צו געווינען די ליבעראלע וועהלער בעת די וואהלען, מיט וואס פאר אן'איפער מיר האבען געענטפערט אויף די פראטעסטען פון אונזערע קארעספאנדענטען. דאס איז — ווי באלדווין האט שוין אונטערגעשטראכען — דעמאקראטיע. דער סיסטעם פונקציאנירט גוט, ווייל ביי אן'אלגעמיינעם וואהל-מאדוס מוזען מיר אויך נעהמען אין אכט דעם שטאנדפונקט פון אנדערע די פאזיציע פון א סטאטוט-מעסיגער מינדערהייט, וועלכע קען נישט האבען קיין האפענונג אויף אמטען, אוואנסען אדער מאכט איז בעזונדערס אונבערעכט און נישט-ענגליש. וואהרשיינליך האבען די יודען — שרייבט ווייטער וועדזשוואוד — מעהר בעווארענישען אין בעצוג צו די דאזיגע בולט'ע פאלגען ווי אין בעצוג צו דער בעפעלקערונגס - רעפרעזענטאנץ גופא. בעזונדערס פערשטעהען די יודען אין ענגלאנד און אמעריקע דעם נוצען פון אלגעמיינעם וואהל-סיסטעם און אלע נעגאטיווע זייטען פון געזעלשאפטליכער איזאלירטקייט. אויף דעם ביישפיל פון אינדיען האבען מיר געזעהען, אז ווען מען גייט איינמאל ארויף אויפן וועג פון אזא בעפעלקערונגס-רעפרעזענטאנץ, ווערט שוין אונמעגליך דער צוריקקעהר צו דעם אוניפיצירטען ענגלישען סיסטעם.

אין קעניא — שרייבט ווייטער וועדזשוואוד — איז פערהאן אן'אפיציעלע מעהרהייט אין דעם ראט, כדי צו זיכערען דעם קאנטראל פון דעם קאלאניאל-אמט און פון ענגלישען פארלאמענט. אין א"י איז אזא אפיציעלע מעהרהייט נישט פארגעזעהען. אנשטאט דעם מוזען מיר זיך פערלאזען אויף דער באלאנסירונג פון די דיוואליזירענדע געמיינשאפטען — מוזולמענער, קריסטען, יודען, בעאמטע, מעגליך אויך דייטשען. דאס איז א סיסטעם פון „טייל און רעגיר", א סיסטעם, וואס פיהרט צו מעהר אונווירקזאמקייט און פערביטערונג, ווי וועלכער עס איז אנדערער סיסטעם.

מיר האבען שוין אמאל געהאט אזא „רעזשים" אויף ציפערן. אין משך פון 50 יאהר האבען מיר רעגירט מיט דער הילף פון גובערנאטאר'ס וועטא-רעכט, געענדיגט האט זיך דערמיט, וואס קריסטען האבען געשטורעמט דאס רעגירונגס-הויז און די קאנסטיטוציע איז אוועק מיט רויך.

עס מוזען ארויסשווימען פיל אנדערע פראגען, ווי קאנטראל איבער די פינאנצען, איבער בילדונג, פאליציי, עפענטליכע ארבייטען, הלוואות, שטאט פערוואלטונגען. דאס זענען נישט אלץ פראגען, וועלכע לעזען זיך אליין אונטערוועגס. מיר האבען געהאט אין דעם פרט פיל ערפאהרונג אין קאלאניעס. וואס זענען געווען ווייניגער און מעהר ציוויליזירט ווי א"י, מאלטא, גויאנא, ניופאונדלענד, ציילאן שטעלען צו בעוויזען פון די שוועריגקייטען, וועלכע קענען ענטשטעהען. צי עס וואלט נישט געווען קלוג — פערענדיגט דעפ. וועדזשוואוד — אויסצונוצען די צייט איידער די א"י - קאנסטיטוציע וועט ווערען א געזעץ, כדי די אלע ענינים זאלען בעטראכט ווערען דורך א קאמיסיע, וועלכע מוז נישט בכלל בעזוכען א"י? די פראקטישע ערפאהרונג פון דער בריטישער אימפעריע איז ווערט גענומען צו ווערען אין אכט. דאס איז ווערט אויך פארן פרייז פון א קליינער פערשפעטיגונג. דאס וועט אויך נישט זיין קיין אומ'כבוד פאר די פערפאסער פון די פארשלאגען, וועמענס ערפאהרונג האט נאטירליך געמוזט זיין א בעגרעניצטע".

רעצעפטען אויף יוגענד

איינשפריצונגען פון בלוט מאכען ווידער יונג

שוין פון גאנץ לאנגע צייטען ארבייט שוין די מעדיצין צו געפינען א מיטעל, וואס זאל צוריקקעהרען די יוגענד. דאקטוירים, אסטראלאגען און פערשידענע מכשפים האבען געארבייט גאנצע יאהרען, זוכענדיג דעם וואונדערבארען עליקסיר, וואס זאל פערזיכערען אייביגע יוגענד: זיי האבען צוזאמענגעשטעלט פערשידענע רעצעפטען אויף יוגענד לויט די פארשריפטען פון כאלדעאישע מאגיקער און עגיפטישע פריסטער, וואס זענען אפגעהיט געווארען ביז'ן היינטיגען טאג און רופען נאר ארויס ביי אונז א געלעכטער אין איינעם אזא רעצעפט ווערט למשל, געזאגט, אז די מעדיצין, וואס פערזיכערט דאס צוריקקעהרען פון דער יוגענד דארף בעשטיין פון בלוט פון יאשטשערקעס געמישט מיט א בלוט פון א טראגענדיגע פרוי. צו דעם דארף צוגעגעבען ווערען האניג און פעטס פון א קאץ.

אזא רעצעפט האבען געגעבען די חכמים פון אלטערטום — און היינט?

די היינטיגע חכמים, וואס פערנעהמען זיך דער פראגע צוריקצושטעלען די יוגענד גיבען אן אנדערע מיטלען. עס זענען פארהאן דאקטוירים, וואס טראגען איבער גרוטשאלען; עס זענען פארהאן אנהענגער פון איינשפריצונגען פון פערשידענע פרעפאראטען און עס זענען אויך פארהאן אזעלכע, וואס פערזיכערען, אז אויב א מענש זאל צוריקקריגען די יוגענד, דארף מען ענדערען דאס בלוט אין זיינע אדערן.

א אנהענגער פון דער לעצטער מעטאדע איז דאקטאר קארעל. ער פערזיכערט, אז מען קען דערגרייכען די רעגענעראציע פון ארגאניזם נאר דורך ארייגפיהרען פריש בלוט אין די אדערן. אזא איינשפריצונג, וואס מען מאכט א מענש, וועמענס געוועבען שטארבען אפ, רופט ארויס א אויפלעבונג פון די דאזיגע געוועבען אויפסניי און איז גורם אז דער ארגאניזם ווערט צוריק יונג. איידער די דאזיגע פרובען זענען געמאכט געווארען אויף מענשען האט ד"ר קארעל אויספרובירט די מעטאדע אויף חיות. די רעזולטאטען זענען געווען אויסערגעוועהנליכע. א אלט אויסגעקראכען היהן, נאכדעם ווי מען האט איהר איינגעשפריצט א פארציע בלוט פון א יונג הינדעל האט ווידער בעקומען לוסט צום לעבען. איז ווידער געווארען שרייענדיג און האט אנגעהויבען צו לעגען אייער.

נאך די פרובען אויף חיות איז געקומען די רייהע אויף צו מאכען איינשפריצונגען אויף מענשען. דא זענען די רעזולטאטען געווען נישט קיין ערגערע. די ערשטע אפעראציע, וואס ד"ר קארעל האט א דורכגעפיהרט אין די ערשטע יאהרען נאך דער מלחמה האט געגעבען א וואונדערבארען רעזולטאט, אזוי אז ד"ר קארעל האט זייט דאן אנגעהויבען אנצווענדען די דאזיגע קוראציע, מאכענדיג זיינע פאציענטען איינשפריצונגען פון פריש בלוט.

עס האט זיך דאן ארויסגעוויזען, אז פריש בלוט רופט נישט נאר ארויס ענערגיע, נאר איז אויך גורם א פונאנדערוואקסען פון די געוועבען, ווי דאס איז דער פאל ביי דער יוגענד, וואס האלט נאך אין וואקסען. מען דארף דעריבער אננעהמען, אז ד"ר קארעל'ס מעטאדע וועט געפינען אלץ ברייטערע אנווענדונג און אז שטרעבענדיג צוריק צו בעקומען די יוגענד וועלען עלטערע מענשען נאך א איינשפריצונג פון בלוט געקויפט ביי יונגע מענשען פאר טייער געלד איבערלעבען נאך — אמאל דעם פריהלינג.

לעצטענס זענען אין פאריז אדורכגעפיהרט געווארען עטליכע אזעלכע אפעראציעס, די אפעראציע איז גארנישט קיין שווערע. דער קאנדידאט צו א צווייטען פריהלינג בעקומט א איינשפריצונג אין די אדערן פון בלוט פון א יונגען מענש, די יעדעסמאליגע פארציע בעטרעפט 5—10 קוביק צענטמעטער בלוט. געוועהנליך איז גענוג 3 ביז 4 אזעלכע איינשפריצונגען. ביי דעם איינשפריצונג איז נישט פארהאן קיין שום סכנה, עס איז דערביי נישט פאראן קיין היץ ווי אויך נישט נערווען אויפרעגונג. גיכער בעמערקט מען נאך דער ערשטער איינשפריצונג א געוויסע פערטעמפטקייט, פערשטעהט זיך, אז איידער די איינשפריצונג ווערט געמאכט ווערט אדורכגעפיהרט א גענויע און פינקטליכע אויספארשונג פון בלוט סיי פון קאנדידאט אויף דער צווייטער יוגענד סיי פון דעם וואס גיט זיין בלוט.

די מעטאדע, פון בלוט איינשפריצונגען ווערט אנגעווענדעט נישט נאר ביי פעריונגערונג, נאר אויך ביי א גאנצע רייהע קראנקהייטען, קודם כל דארט, וואו עס האט זיך פערקלענערט די לעבענס אקטיוויטעט, — ביי פיזישע ערשעפונג, ביי אנעמיע און נויראסטעניע. די טראנספוזיע העלפט אויך זעהר גוט ביי מענשען, וואס ליידען אויף שלאפלאזיגקייט — אויף א פערשוואכונג פון זכרון אדער נערוויען קראנקע. גוטע רעזולטאטען גיבען אויך די איינשפריצונגען ביי ארטעריאסקלעראז.

ד"ר קארעל איז אויך א געגנער פון דיקקייט וואס איז לויט זיין מיינונג די סיבה פון זעהר א סך קראנקהייטען. דעריבער ראט ער אדורכצופיהרען א קוראציע אבער בשום אופן נישט קיין הונגער קוראציע, לויט איהם דארף א מענש עסען א'וויפיל עס גלוסט זיך איהם, ווייל דער אפעטיט איז די בעסטע מאס פאר די בעדערפענישען פון ארגאניזם, דאגעגען לעגט ער פאר אלס דאס בעסטע מיטעל פאר דער ענטפעטונגס-קוראציע הייסע בעדער פון פאראפין. עס איז נישט אזא אנגענעהמע אפעראציע, ווייל פליסיגער פאראפין האט א הויכע טעמפעראטור און ארויפגעלעגט אויפ'ן פאציענט ווערט ער פערגליווערט בילדענדיג אזא מין גומענעם פאנצער. אין אזא פאראפינענעם מאנטעל בלייבט דער פאציענט אין משך פון א האלבער שעה און נאך אזא באד פערלירט ער 70 דעקא ביז 1,25 קילא.

דאס דאזיגע מיטעל ווערט אנגעווענדעט מיט א גוטען רעזולטאט ביי ארטערעטיזם, רעומאטיזם, דיקקייט אלס רעזולטאט פון א שלעכטען שטאף וועקסעל ווי אויך ביי נערוועזע שמערצען.

-:※:-

אין פינלאנד איז נישטא קיין אנטיסעמיטישע בעוועגונג

ערקלערט דער פינלענדישער פרעמיער-מיניסטער

העלסינגפארס, 6 (יט"א טעלעגראפיש) דער שליח פון קרן-היסוד, ד"ר בערנשטיין, איז אויפגענומען געווארען פון פינלענדישען פרעמיער-מיניסטער.

בעת דעם געשפרעך האט דער פרעמיער פערזיכערט, אז אין פינלאנד איז נישטא קיין אנטיסעמיטישע בעוועגונג.

פרעזעס פון „מזרחי" וועלט-פערבאנד אין ווארשא

ווארשא, 6 (יט"א טעלעפאניש) קיין ווארשא איז געקומען דער פרעזעס פון מזרחי"-וועלט-פערבאנד הרב גאלד.

אונזער פראטעסט

צום היינטיגען פראטעסט-מיטינג אין דער לאדזער פילהארמאניע געגען לעגיסלאטיוו-ראט אין א״י

די דעמאקלעס שווערד וואס הענגט איבער דער שטענדיג וואקסענדער און זיך בויענדער יודישער נאציאנאלער היים זייט ענגלאנד האט איבערגענומען דעם מאנדאט, איבער ארץ ישראל — האט זיך נאך נישט אראפגעלאזט. אבער די סכנה פאר אט דעם קלאפ, וואס איז אזוי דראהענד פאר אונזער צוקונפט, איז מיטאמאל געווארען דירעקטער, נאהענטער ווי ווען עס איז פריהער.

די א״י רעגירונג האט, וואס אנ׳אמת, ביז איצט נישט פראקלאמירט די בעשטימונג פון לעגיסלאטיווען ראט; עס איז אבער נישט ווייניגער קלאר, אז די ארץ ישראל רעגירונג איז צוגעטרעטען צו מאכען די ערשטע שריט אין דער ריכטונג פון רעאליזירען דעם פלאן וואס עס וואלט ביי די איצטיגע בעדינגונגען, בעדייט א דרייפאכיגען קלאפ: אין דער יודישער נאציאנאלער היים, אינ׳ם גייסט און אין זין פונם מאנדאט און — ווי דאס זאל אין אנדער צייטען נישט קלינגען נאאיוו זיך צו פעררופען אויף בעגריפען וואס ווערען טאג טעגליך געטרעטען און בעשפיגען— **אין דער עלעמענטארער גערעכטיגקייט פון די צווישען-פעלקערליכע בעציהונגען.**

וואס איינטליך וואלט בעדייט איצט, אינם געגענווארטיגען אנטוויקלונגס סטאדיום פון ארץ ישראל, דער א. נ. לעגיסלאטיוו ראט? א דעמאקראטישער פארלאמענט פאר די ברייטע מאסען פון דער בעפעלקערונג אין לאנד? ניין — נאר א שפרונגברעט פאר פערשידענע קליקעס פון טיפיש-אראבישע פעאדאלען און קלעריקאלען ווי אויך א פראפאגאנדע טריבונע פאר אלע מינים שונאים פון דער יודישער נאציאנאלער היים, דער דאזיגער משונהדיג-קאנסטרואירטער רומף-קוואזי-פארלאמענט פון נאמינאטען און בעאמטע, וואלט גאר נישט פאזיטיוועס געקאנט שאפען פארן לאנד, — ער וואלט אבער מיט זיך פארגעשטעלט א ריזיג פעלד פאר אלערליי שטערונגען און ביזוויליגער פערגיפטונג פון דער אטמאספעריע, ער וואלט וואס אנ׳אמת, נישט געקאנט אפהאלטען דעם אויפבוי פראצעס פון ארץ ישראל, — ער וואלט אבער בעמיהט איהם צו פערלאנגזאמען, אויפצוהאלטען און צו פערקריפלען זיין אנטוויקלונגס ליניע.

דאס פראקלאמירען פון לעגיסלאטיוו ראט וואלט אויך געצילט אין דעם גייסט און אין דעם איינענטליכען זין פון מאנדאט, וועמענס הויפט ציל עס איז דאך **דאס אויפבויען א נאציאנאלע היים אין ארץ ישראל פארן יודישען פאלק.**

ווי לאנג דער ציל איז נאך נישט דערגרייכט געווארען טאר מען נישט א״י געווען קיין ענדגילטיגע קאנסטיטוציאנעלע פארמען **דער מאנדאט אנערקענט דעם היסטארישען צוזאמענבונד פונם יודישען פאלק (אויף דער גארער וועלט) מיט א״י.** אבער ביז היינט האט נאר א קלייגער ברוך-טייל פון דאזיגען פאלק געהאט די מעגליכקייט פון אומקעהרען זיך אין זיין היסטארישער היים. עס עקזיסטירט אלזא, נאך נישט קיין ארץ ישראלדיגע געזעלשאפטליכקייט אין איהר ענדגילטיגער פארם. זי געפינט זיך געוויסערמאסען אין „סטאטו נאסצענדי“ — ווי אזוי זשע דען איז מעגליך צו געבען דער ענטשטעהענדער געזעלשאפט ענטגילטיגע און פעסטבעשטימטע פארלאמענטארישע פארמען? די אבסורדאלקייט דערפון האט זיך אמבולטסטען ארויסגעוויזען אין דעם אייגענטליכען פראיעקט פון דער א״י רעגירונג. דער דאזיגער פראיעקט וויל דעם נאציאנאליסטען צוזאמענשטעל פון ראט שטיצען אויף דעם אויסגאנג פון דער פאלקס צעהלונג אין י. 1931 — האט זיך דאך אבער די יודישע בעפעלקערונג פון יענער צייט ביז היינט כמעט ווי פערדאפעלט! און ווער קאן דען פאראויסזעהען די ענדערונגען פון דער נאציאנאליטעטען סטרוקטור, וועלכע וועלען פארקומען אין משך פונם נעכסטען פינף יאהר, ד.ה. אין משך פון דער קאדענץ פון דעם פראיעקטירטען לעגיסלאטיוו ראט?

פון ל. האלפערן

ניין דער פראיעקט פון דער א״י רעגירונג איז פאליטיש נישט צוועקמעסיג, איז יורידיש נישט בעגרינדעט, איז אויך אומלאגיש אין זיינע פאראויסזעצונגען. צו דעם אלעם **איז ער בפירוש אונגערעכט!**

די ציוויליזירטע וועלט האט נישט בעוויזען איינצוהאלטען דעם מעכטיגען שטראם פון אנטיסעמיטישען האס אין פאמע הארץ פון איראפע, זי האט אויך נישט בעוויזען צו געבען שוץ די טויזענדער יודישע קרבנות פון פערפאלגונגען, טעראר און עקספלואטאציע. דאס איין-און-איינציגע רעטונגס ברעט פאר די יודען אין דייטשלאנד און פון אויסערהאלב איהר — **איז ארץ ישראל.** אויב ס׳וואלט איצט געמאכט געווארען דער פערזוך אויף וועלכען עס איז אופן דאס דאזיגע איינציגע רעטונגס ברעט ארויסצורייסן פון דעם זיך טרינקענדען, — וואלט דאס געווען אן עולה, אנ׳אונגערעכטיגקייט און אונגווירדיגקייט אהן גרעניץ און מאס!

דעריבער פראטעסטירען מיר אלע, יודען אין ארץ ישראל און אין דער גאנצער וועלט, **א לעגיסלאטיוו ראט, וועלכער זאל זיין א מיטעל צו בעגרעניצען אפילו אויף איין צאל אונזער רעטונגס-מעגליכקייט אין א״י — ווילען מיר נישט!!!**

מיר פראטעסטירען סאלידאריש אייניהייטליך, און איינשטימיג, מיט ווארט און מיט שריפט, אויף מיטינגען און אויף די שפאלטען פון אונזער פרעסע. מיר שטעהען ווי א מויער הינטער אונזער עקזעקוטיווע אין איהר קאמף געגען לעגיסלאטיוו ראט. אבער דער פראטעסט איז נאר איינס פון די מיטלען פון אונזער פאליטיק. און נישט דאס איינציגע מיטעל. מיר פיהרען נישט קיין פאליטיק פון בלויז ווארט פראטעסטען, נאר אזא פאליטיק אין וועלכער צוזאמען מיטן ווארט ערשיינען גלייכצייטיג בעשטעטיגענדע טאטען, אונזער קאנסטרוקטיווע טאט דארף זיין די פערשטארקונג פון דער אקטיוויטעט פארן א״י אויפבוי, טראץ אלע שטערונגען און שוועריגקייטען.

עס מוזען נאכקומען נאך אונזער ווערטער פערשטארקטע אנשטרענגונגען לטובת די פאדערען פון אויפבוי און בעפרייאונג, עס מוז אויך קומען די פערשטארקונג פון אונזער ארגאניזאציע, ווארום די ארגאניזאציע וועט אין די שווערע צייטען, וואס עס וועט אונז נישט איינמאל נאך אויסקומען איבערצוווינדען, זיין פאר אונז דאס מעכטיגסטע פאליטישע געוועהר.

און נאך עפעס: זאלען זיך נישט אין אונזער לאגער איבערחזר׳ן די יאהרען 1929—1930, זאלען די אויסערליכע סכנות נישט פערוואנדלען קיין אינערליכען קאמף און ברודער האס. איינהייטליך און סאלידאריש פראטעסטירען מיר — איינהייטליך און סאלידאריש קאנטינואירען מיר, שטארקער און האסטיגער, דעם אויפבוי פון א יודישען ארץ ישראל — טראץ אלץ און אלעמען!

צום יודישען פאלק

אויפרוף פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

ירושלים (יט״א) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט ארויסגעגעבען פאלגענדען אויפרוף צום יודישען פאלק:

דער לעצטער ציוניסטישער קאנגרעס איז געווען די גרעסטע יודישע צוזאמענקונפט אין דער געשיכטע פונ׳ם יודישען פאלק אין גלות. שליחים פון א מיליאן שוקלים פון אלע לענדער אין דער וועלט האבען זיך פערזאמעלט און פראקלאמירט זייער פעסטען ענטשלוס פארטצוזעצען מיט פערשטארקטער ענערגיע די אויפבוי-ארבייט פון אונזער בעסטער היים און ווייטער קעמפען פאר דער פולשטענדיגער בעפרייאונג פון אונזער פאלק — ווייל דאס איז דער איינציגער אויסוועג פון אונזער וואקסענדער נויט אין גלות, וואס איז איצט געווארען אונערטרעגליך.

דער קאנגרעס איז זיך צוזאמענגעקומען אין א מורא׳דיגען שעת-חירום. אין גלות איז דאס וואסער דערגאנגען ביזן האלז, און איבער אונזער לאנד, וואס האט לעצטענס שטארק אויפגעבליהט, האבען זיך פערצויגען וואלקענס.

זעהענדיג קלאר די חורבן-געפאהר, וואס רוקט זיך אן אויף אונזער פאלק אין די גלות-לענדער, און טראגענדיג די אחריות פאר די זארגען פון אונזער היימאטס-פראנט — האט דער קאנגרעס בעפוילען צו בעניי׳ען די אינערווייניגסטע אייניגקייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און בעוועגונג, צוזאמענשליסען איהרע רייהען, פערשטארקען איהר דיסציפלין און פערפעסטיגען איהר וואכזאמקייט און ארבייטס-פעהיגקייט.

דער בעפעהל איז געגעבען געווארען אין ריכטיגען מאמענט.

תיכף נאכ׳ן קאנגרעס זענען געקומען די שענדליכע גזירות פון נירענבערג. אונזערע פערפאלגטע ברידער אין נאצי-לאנד איז ערקלערט געווארען א פערניכטונגס-קריג. אויך אין אנדערע לענדער איז די יודישע לאגע געווארען נאך ערגער. די יודישע מאסען ווערען אין פערשידענע לענדער נאך מעהר ווי פריהער בערויבט פון זייער רעכט, ארויסגעווארפען פון זייערע פאזיציעס, איבערגעגעבען פאליטישען טעראר, ווירטשאפטליכער רואין און גייסטיגען חורבן. אלע לענדער, וואס האבען אמאל געדיגט אלס איינוואנדערונגס-ערטער, זענען געבליבען פערמאכט און פערשלאסען. אויף דעם גאנצען ברייטען ערד-קוגעל איז נישטא קיין אפענער ווינקעל פאר די פערפאלגטע, ענטרונענע, פערטריבענע יודען.

פאר דעם היימאטסלאזען פאלק איז געבליבען נאר איין איינציגע האפנונג: די אלטע פערלאזענע היים.

און אויך די איינציגע האפנונג איז נאכ׳ן קאנגרעס בעדראהט געווארען.

די שעפערישע פיאנירען-לייסטונג פון אונזערע ערשטע חלוצים און פארקעמפער אין משך פון צוויי דורות האט אונזער אלט לאנד ווידער פעהיג געמאכט אויפצונעהמען דאס וואנדער-פאלק. צעהנדליגער טויזענדער עולים האבען אין די לעצטע יאהרען געפונען א פלאץ אין א״י און זייער צאהל האט געהאלטען אין איין וואקסען, דורך דער פאליטישער אקציע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און איהרע פערטרעטער האט דאס יודישע פאלק דערגרייכט אנ׳אינטערנאציאנאלע אנערקענונג פון זיינע היסטארישע רעכט אומצוקעהרען זיך אין זיין לאנד, אויפצובויען עס און אויפהויבען זיך אויפ׳ן גרונד פון רעכט און נישט פון חסד. און גרויס-בריטאניען, וועלכע האט די ערשטע פראקלאמירט דאס דאזיגע רעכט, האט בעקומען דעם אויפטראג פון פעלקער-בונד צו העלפען דעם יודישען פאלק אויפצובויען זיין נאציאנאלע היים.

און די דאזיגע מאנדאטאר-מאכט, וועלכע האט גענומען אויף זיך די התחייבות צו שטיצען דעם צוריקקעהר פון יודען אין זייער לאנד, האט איצט בדעה אנצוריהרען דעם גרונד-יסוד פון אונזערע היסטארישע רעכט און איינצופיהרען אין א״י א רעזשים, וואס איז עלול צו שטעלען אין געפאהר — אויב נישט אינגאנצען צו דערשיטערען — די פרייהייט פון אונזער ענטוויקלונג, פון אונזער איינוואנדערונג און פון אונזער קאלאניזאציע.

פאר אכט-און-דרייסיג יאהר האט ד״ר הערצל אויפגעשטעלט די ציוניסטישע ארגאניזאציע אלס דעם שטאטליכען אינסטרומענט פונ׳ם יודישען פאלק און זיין פאליטישער אויפלעבונג. די דאזיגע ארגאניזאציע איז איצט פערפליכטעט צו זאמלען אין איהרע רייהען [...]לע יודישע מאסען, וואס לעכצען נאך בעפרייאונג, כדי זיי זאלען קענען האבען די מאכט, דאס אנגעהען און די פעסטיגקייט צו שטעהען די געהעריג אויף דער וואך, פערטיידיגען און פערשטארקען און פערברייטערען אונזערע ערובערונגען.

דער מיליאן שוקלים, וואס האבען אנטיילגענומען אין לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס, ווערט איצט אויפגעפאדערט צו א נייער מאביליזירונג — תיכף ומיד! — כדי צו שאפען ארום אונזער איינציגער האפנונג אנ׳אונבעזיגבארע וואנד פון שוץ און קראפט.

נישט קיין וואהל-שקל איז היינטיגס מאל דער שקל. נישט קיין געוועהר אין אינעווייניגסטען קאמף פון ציוניסטישע פארטייען, א שקל פון שוץ און אנגריף פאר׳ן קעמפערישען און ערובערישען ציוניזם וועט דער מיליאן ציוניסטען איהם זאמלען.

דורך דער מאביליזירונג פון א מיליאן שקל-צאהלער וועט די ציוניסטישע ארגאניזאציע דעמאנסטרירען איהר פעסטען ווילען צו בעשיצען אונזערע רעכט, דער בטחון אין דער פרייער צוקונפט פונם יודישען פאלק, איהר גלויבען אין דער גערעכטיגקייט פון אונזער שטעלונג, איהר אונבויגזאמען בעשלוס פארטצוזעצען און פערשטארקען איהר ווערק פון אויפבוי און אויפלעבונג, נישט קוקענדיג אויף כלערליי שטערונגען און מכשולים — ביז צום פולשטענדיגען זיג!

א מיליאן שקלים וועלען געבען אנ׳ענטשלאסענע תשובה אונזערע פיינד אין גלות און די שטערער פון אונזער ארבייט אין א״י — א תשובה פון א פאלק, וואס גלויבט אין זיין זעלבסט-בעפרייאונג.

ציוניסטישע עקזעקוטיווע

חיים וויצמאן, פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

ד. בן-גוריון, ז. בראדעצקי, י. גרינבוים, י, ל, פישמאן, א. קאפלאן, פ. ראטענשטרייך, מ. שערטאק.

דער זינדיגער זוהן פון גרויסען רביין פון ליאדי

פון מנשה אונגער

דערנאך, ווען דער רבי ר׳ בער איז געקומען אויף זיין אכסניה און טויזענטער חסידים האבען זיך געשטופט אריינצוגעהען מיט קוויטלעך, האט זיך צווישען זיי אויך געפונען דער משונה׳דיגער מענש, וואס האט זעהר מאדנע אויסגעזעהען מיט זיין צערדרעהטען הילוך. האט דער גבאי איהם כסדר אוועקגעשטופט און האט איהם נישט געוואלט צולאזען צו דער טיר. די חסידים האבען איהם געשטופט מיט די עלענבויגענס און געווארפען פון איין זייט אויף דער צווייטער, און האבען זיך אויף איהם געבייזערט:

„געזעהען א שטיק שלימזל?... נאר דאס שטופט זיך אומעטום!“...

און דער פערשטעלטער ר׳ משה האט זיי גארנישט געענטפערט, נאר געווארט ביי דער טיר, ביז פלוצלינג איז דער גבאי ארויסגעקומען פון רבי׳נס חדר און האט געזאגט:

„דער רבי האט געהייסען אלע אפטרעטען פון דער טיר און געהייסען אריינלאזען אט דעם מענש...

— האט ער אנגעוויזען אויף ר׳ משה׳ן.

זענען די חסידים געבליבען שטעהען פערוואונדערט, און נישט פערשטאנען דעם גאנצען ענין...

איז ר׳ משה אריין צו זיין ברודער, און וואס ער האט מיט איהם גערעדט, איז געבליבען א סוד ביזן היינטיגען טאג. נאר גלייך ווי ער איז פון רבי׳נס חדר ארויס, איז ער ווידער פערשוואונדען און מען האט נישט געוואוסט, וואו ער איז אהינגעקומען. האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דאס איז בעווען א „למד-וואוניק“, און די חסידים האבען איהם אנגעהויבען ארומצוזוכען, אבער אין ערגיץ איהם נישט געקאנט געפינען.

אזוי האט ר׳ משה אפגעלעבט אין תעניתים און סגופים זיין גאנץ לעבען, ביז ער האט זיך פערקליבען אין דעם שטעטעל ראדאמישל. דארט האט ער זיך ווייטער אויפגעהאלטען אין הקדש, געגאנגען איבער דער שטאט יעדען פרייטאג מיט א גרויסער טארבע און האט צונויפגעקליבען שטיקלעך צוקער און ברויט, און פון אט די פערדארטע שטיקלעך רינצלעך האט ער זיך דערנעהרט א גאנצע וואך. האט ווער איהם געגעבען א קאפיקע, האט ער רודיג צוגענומען; האט מען איהם אבער געוואלט געבען מעהר, האט ער עס איבערגעלאזט אויפ׳ן טיש אין דער קיך, און איז ווייטער געגאנגען.

יעדען טאג פלעגט ער זיך פערקלייבען אין בית-המדרש אריין און דארט זיך וואַרימען זיינע אלטע ביינער הינטער׳ן אויוען.

און אזוי ווי ער איז נאר אנדרימעלט געווארען, האבען די בית-המדרש בחורים איהם אנגעהויבען אפצוטון כל-ערליי „שפיצלעך“. זיי פלעגען ארומלייגען ארום דער באנק, וואו דער פערשטעלטער בעטלער איז געשלאפען, פאפיר און איינער א בחור איז שטילערהייט צוגעגאנגען און האט אונטערגעצונדען דאס פאפיר, און די בית-המדרש בחורים האבען הנאה געהאט צו קוקען, ווי דער בעטלער שפרינגט אראפ פון דער באנק אין איין שרעק.

און אפטמאל פלעגען זיי איהם ארומרינגלען און דיקא פון איהם וועלען אראפציהען דעם גארטעל, וואס ער האט תמיד אויף זיינע צו-ריסענע מלבושים געטראגען. דעמאלט פלעגט דער תמיד-רוהיגער בעטלער אנהויבען צו רעיוען ווי א דורכגעשאסענער הירש, און פלעגט זיך לייגען אויף דער ערד און וואַרפען מיט די הענט און מיט די פיס, און מיט אלע כוחות זיך געוועהרט און נישט געלאזט פון זיך דעם גארטעל אראפנעמען.

די „מלחמה“ צווישען די בית-המדרש בחורים און דעם פערשטעלטען בעטלע״ פלעגט אזוי לאנג אנהאלטען, ביז ר׳ שלמה יונה׳ס, דער בית-המדרש גבאי, איז אריינגעקומען און אנגעהויבען צו שרייען.

— האט רחמנות אויף א יודישער נשמה!.. וואס איז ער נעבעך שולדיג, אז ער איז געווארען א „חסר דעה?“...

און דער פערשטעלטער בעטלער האט הנאה געהאט, וואס מען דערקענט איהם נישט, און פלעגט אנטלויפען אין הקדש אריין.

ביז איינמאל ביינאכט איז געקומען צולויפען דער שמש פון הקדש אין בית-המדרש אריין מיט א געוואלד, אז אנ׳„ארחי פרחי האלט ביים שטארבען אין „הקדש“, און מען דארף האבען א מנין יודען.

זענען אוועקגעגאנגען אין „הקדש“ אריין א מנין יודען און האבען דארטען געזעהען ליגען אנ׳אלטען יודען, וואס האט כסדר געמורמעלט מיט די ליפען. האבען זיי זיך צוגעבויגען צו איהם און האבען געהערט ווי ער זאגט די „אני מאמינ׳ס“. האבען זיי איהם געפרעגט, צי ער האט קינדער, האט ער זיי גארנישט געוואלט ענטפערען, נאר שוואך ארויסגערעדט:

„דאס איז מיין זאך... איך וועל זיי שוין צו וויסען געבען“...

„זאגט אונז אייער נאמען — האבען די יודען זיך ביי איהם געבעטען — מען וועט דאך דערנאך דארפען שטעלען א מצבה“...

„מען וועט זיך אזוי שוין אויך דערוויסען...“ — האט ער ארויסגעשטאמעלט.

און דער פערשטעלטער ר׳ משה האט ווייטער אנגעהויבען צו זאגען די „אני מאמינ׳ס“...

צווישען דעם מנין יודען איז געווען איינער אנ׳אלטער ליאדיער חסיד; האט ער זיך גוט איינגעקוקט אין דער צורה פון דעם שטארבענדיגען פרעמדען יודען; האט זיך איהם, דעם יודען, פלוצלינג אנגעהויבען אויסצודאכטען, אז ער האט דאס פנים שוין געהאט אמאל געזעהען, ווייל וואס בעהנטער די גסיסה האט זיך צוגערוקט, אלץ מעהר האט ר׳ משה געכאפט דעם אנבליק פון זיין פאטער, דעם ליאדיער רבי׳ן. האט זיך דער חסיד איינגעבויגען צום שטארבענדיגען ר׳ משה׳ן, און האט איהם אריינגעשריגען אין אויער אריין:

„מיר זענען אויף אייך גוזר. איהר זאלט אונז זאגען אייער נאמען!“...

האט מען געזעהען, ווי ער האלט זיך אן מיט בײדע הענט ביי דעם גארטעל און ווי ער מאכט מיט די ליפען און ענטפערט שטיל, קוים וואס מען האט געקאנט הערען אנ׳איינציג ווארט:

„איך בין משה, דער זוהן פון ר׳ שניאור זלמן פון ליאדי!...“

און זיין נשמה איז באלד אויסגעגאנגען ביים ווארט „אחד“...

האבען די חסידים דערנאך זיך דערמאהנט אין דער גאנצער מעשה, און האבען איהם מקבר געווען אויף א גאר כבוד׳יגען ארט און איהם געשטעלט א מצבה...

אזוי ארום איז מקוים געווארען די הבטחה פון דעם ליאדיער רבי, וועלכער האט געהאט געזאגט, אז ער האט מורא פ״ר דער הקפדה פון ר׳ ברוכ׳ל; ער זאגט אבער צו, אז ער וועט זיך בעמיהען אין הימעל, אז די נשמה פון זיין זוהן ר׳ משה׳ן זאל צוריק ארויפקומען אין הימעל אריין א ריינע און א הייליגע...

(ס ו ף).

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

דער קליינהענדלער-קאנגרעס

די נאהענטסטע טעג קומט פאר דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון די יודישע קליינהענדלער - פעראיינען.

דאס וועט זיין דער ערשטער יודישער קליינהענדלער קאנגרעס, וועלכען ס'וועט אויסקומען צו בעטראכטען פראגען, וועלכע זענען קארדינאלע לעבענס פראגען פאר די צעהנדליגער טויזענדער פעראזימטע, רואינירטע יודישע מאסען, וועלכע קלאמערען זיך אין זייערע פרנסות, כדי נישט צו פאלען צו לאסט פון דער געזעלשאפט.

די קליינהענדלער זענען דער שיכט אין דער יודישער געזעלשאפט, וועלכע זענען אויסגעשטעלט אויפן ערשטען פייער פון דער אונגעהויערער אנטיסעמיטישער העצע. דאס איז דער שיכט אויף וועלכען ס'לויערען אלע פלומרשט ווירטשאפטליכע היענעס, זיי זענען דער ערשטער שעיר לעזאזל ביי אלערליי קאמבינאציעס פון די ענדעקישע שווינדלער, וועלכע שפילען אויף די נידריגסטע אינסטינקטען פון די מאסען.

א קאנגרעס פון יודישע קליינהענדלער אין א גאנץ נארמאלער צייט האט אויך א גרויסע בעדייטונג, ער צעמענטירט די ארגאניזאציעס, ער ברענגט צום אויסדרוק זייערע פערלאנגען און זוכט מיטלען די שטרעבונגען צו פערווירקליכען, ער פרובט צו היילען די אנגעוועהטאגסטע ערטער אין דעם שוואכען ארגאניזם פון די קליינהענדלער. מכל־שכן שוין א קאנגרעס פון די קליינהענדלער איצט אין דער צייט, פון שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס, אין דער צייט ווען די רעגירונג האט אנגעהויבען נייע פרובען צו פערבעסערן די לאגע אין לאנד און אין דער שרעקליכער צייט ווען אונפעראנטווארטליכע עלעמענטען נעהמען אן די עקעלהאפטסטע און בארבארישסטע מיטלען צו פערניכטען, רואינירען און פערטיליגען.

די יודישע געוועלב־בעזיצער זענען די ערשטע, וועלכע זענען אויסגעשטעלט אויף דער באיקאט - אגיטאציע, זיי זענען די ערשטע, וועמענס שויבען מער ס'ווערען דורך ארגאניזירטע כוליגאנעס אויסגעהאקט.

די יודישע מארק־ און טארג־שטייער, די „וואראזשארען", וועלכע פערשפרייטען די לאנדעס־פראדוקציע אומעטום, ווי קיין אנדער סוחר קען נישט צוקומען, זיי ווערען בעפאלען דורך כוליגאנעס, ביי זיי ווערט צונעררויבט זייער לעצט ארימקייט און זייער לעבען אין אויסגעשטעלט אויף סכנה.

די קליינהענדלער בכלל זענען אונטערווארפען צעהנדליגער פארשריפטען וועגען וועלכע ס'ווייסען נישט קיין אנדערע שיכטען: צענניקעס, סאניטארע פארשריפטען, האנדעלס־שעה'ן, לאקאטארען - שוין און אנדערע, וואס בעשווערען די עקזיסטענץ פון די מאסען, וועלכע ס'האלטען זיך קוים אויף דער אויבערפלאך.

צוליב דעם האט א קאנגרעס פון יודישע קליינהענדלער גראד אין איצטיגען מאמענט א גאר גרויסע בעדייטונג. ס'האנדעלט זיך נישט נאר וועגען אראפרעדען זיך פון הארץ אדער וועגען דערצעהלען די שרעקליכע געשעהענישען. ס'איז א פראגע פון שטעלען פאדערונגען, וועגען פערלאנגען די זעלבע רעכט, וואס עס האבען אנדערע. רעכט צו זיין זיכער מיטן פערמעגען און לעבען, רעכט פון פרייען האנדעל גראד אזוי ווי די קליינהענדלער זענען גלייך אין ערפילען זייערע פליכטען. ס'וועט זיכער זיין א שווערע אויפגאבע פארן קאנגרעס צו קענען לעזען אלע פראבלעמען, וועלכע שטופען זיך פון אלע זייטען, אבער אזא ערנסטע טריבונע ווי ס'וועט זיין דער קאנגרעס וועט שוין פאר זיך האבען די גרויסע בעדייטונג.

לאדז וועט זיין שטארק פערטרעטען אויף דעם נאהענטסטען קליינהענדלער - קאנגרעס. לאדז איז אין דער לאגע, א,ז וועלכער ס'געפינט זיך נישט במעט אין שטאט אין פוילען. 12 קליינהענדלער פעראיינען עקזיסטירען אויפן לאדזער בארדען. צום גליק איז לעצטענס געקומען צו א פערשטענדיגונג דורכן שאפען דעם אויבער־ראט, וועלכע איז אבער נאר א צייטווייליג מיטעל צו דער צוריסענקייט און צופראכענקייט. ס'איז נויטיג א פולשטענדיגע פעראייניגונג פון די לאדזער צוועלף קליינהענדלער - פעראיינען.

דער קאנגרעס וועט זיך דארפען פערנעהמען אויך מיט דער דאזיגער פראגע און געפינען א מארום ווי אזוי דעם ענין צו ערלעדיגען.

ווי מיר זעהען, האט דער קאנגרעס פון די יודישע קליינהענדלער גרויסע אויפגאבען פאר זיך, זאר לען מיר האפען, אז ער וועט בכוח זיין צו ערפילען די האפנונגען, וועלכע די אויסגעמאטערטע קליינהענדלער לעגען ארויף אויף איהם. י. ד.

ס'ווערט נישט ריכטיג אינטערפרעטירט דאס געזעץ

וועגען אפען האלטען די געוועלבער שבת און די פאר-חגאות-טעג ביז 9 אווענד

נישט קוקענדיג דערויף, וואס דאס געזעץ וועגען ערלויבען צו האנדלען שבת און פאר די חגאות־טעג ביז 9 אין אווענט. שטעלט די פראווינציאנעלע פאליציי צונויף פראטאקאלען די געוועלבער, וועלכע האלטען אפען זייערע געשעפטען אין די דערמאהנטע טעג נאך 7 אין אווענד. די פאליציי נעהמט ארויס פון דער הנחה, אז דאס געזעץ וועט אריינגעהען אין קראפט ערשט דעמאלט, ווען עס וועט ערשיינען די אויספיהר פעראָרדענונג דערצו.

דער דאזיגער שטאנדפונקט איז אבער נישט ריכטיג, ווייל דאס געזעץ זעהט פאר דאס פערעפענטליכען אנ'אויספיהר פעראָרדענונג נאר בנוגע דער פראגע פון בעשעפטיגען אנגעשטעלטע.

צוליב דעם, וואס דאס נייע געזעץ איז ערשינען שוין נאך דעם 11. נאוועמבער וועלען די געמאכטע פראטאקאלען נישט אנולירט ווערען אויפן גרונד פון דער אמנעסטיע.

—*—

פערלענגערן דעם טערמין פון הנחה-עקזאמענס פאר געזעלען

פאדערען די כריסטליכע האנדווערקער

די „קאלא" פון די צעך־מייסטערס ביים קריסטליכען האנדווערקער - פערבאנד אין פוילען האט אויף דער לעצטער זיצונג בעטראכט די פראגע פון פערלענגערען דעם טערמין צוצולאזען צו געזעלען־עקזאמענס די יעניגע, וועלכע האבען נישט געענדיגט קיין דערגענצונגס־שול, ווי בעקאנט, האט זיך דער טערמין געענדיגט דעם 31. דעצעמבער 1935.

די „קאלא" איז ארויסגעטרעטען מיט א פארשלאג צו פערלענגערן דעם טערמין אויף א האלב יאהר. דאס היסט, ביזן 1. יולי 1936. ארויסגעהענדיג פון דעם שטאנדפונקט, אז צוליב דער ווירטשאפטליכער לאגע האבען די קאנדידאטען זיך נישט געשטעלט צו די עקזאמענס נישט קענענדיג אריינמאכען דעם ענטשפרעכענדען אפצאהל. דער דאזיגער פארשלאג איז אריינגעטראגען געווארען אין דער האנדווערקער - קאמער, וועלכע וועט פון איהר זייט אינטערוועניר[ן] וועגען דעם ענין אין האנדעלס־ און אינדוסטרי - מיניסטעריום.

וועגן לאקאל-שטייער פאר האנדווערקער-ווארשטאטען

אינטערוועניץ פון די ארגאניזאציעס אין דער האנדווערקער-קאמער

די לאדזער האנדווערקער - ארגאניזאציעס האבען זיך געווענדעט צו דער האנדווערקער - קאמער וועגען דעם לאקאל־שטייער פון האנדווערקער - ווארשטאטען. די ארגאניזאציעס האבען אויפמערקזאם געמאכט די קאמער אויף א רייהע ספקות אין דער פראקטיק פון אנווענדען הנחות אין לאקאל־שטייער פאר האנדווערקער־אונטערנעהמונגען.

די הויז־בעזיצער קאמענטירען פערשידענארטיג די פארשריפטען, בעזונדערס בנוגע די האנדווערקער־ווארשטאטען, וועלכע האבען 2 פאטענטען: א האנדעלס־פאטענט און א אינדוסטרי־פאטענט.

דאס זעלבע איז אויך נוגע דעם אויסמעסטען פון לאקאל־שטייער, פון וועלכען די אינדוסטרי־אונטערנעהמונגען זענען בעפרייט און האנדעלס־אונטערנעהמונגען נישט.

די האנדווערקער־קאמער וועט זיך ווענדען צו די מאסגעבענדע פאקטארען מיט דער ביטע ארויסצוגעבען אנ'אויספיהר־פעראָרדענונג, וועלכע זאל בעזייטיגען אלע ספקות.

—*—

לאדזער קליינהענדלער-ארגאניזאציעס

שיקען דעלעגאטען צום אלפוילישען צוזאמענפאהר קיין ווארשא

זונטאג, דעם 12. ד. ח. קומט פאר אין ווארשא דער 6־טער אלפוילישער לאנד־צוזאמענפאהר פון אלע קליינהענדלער פעראיינען מיט פאלגענדען טאג־ארדנונג: עפענונג, ענטהילונג פון פערבאנדס־פאהן, בעגריסונגען, בעריכטען פון די אפטיילונגען, וואהלען פון א פארזיצער, אסעסארען און מאנדאט־קאמיסיע, אלגעמיינער ארגאניזאציאנעלער בעריכט. קאסע־בעריכט, בעריכט פון דער רעווידיר־קאמיסיע, דער איצטיגער מצב פון קליינהענדלער, דער שטייער סיסטעם (פאטענטען־טאריף), פערפיליגערונגס־אקציע פון דער רעגירונג, לאקאטארען־שוץ, סטאטוט־ענדערונגען, וואהלען פון סטאטוטען־קאמיסיעס, דיסקוסיעס.

דער צענטראלער קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 האט פארבערייט א גאנצע רייהע רעפעראטען צוו. אנד.: לאקאטארען־שוץ פאר דער 3־טע קאט. האנדעלס־פאטענטען, פאטענטען־טאריף - ענדערונגען, צענטראליזאציע, זיכערן די רוה פון די קליינהענדלער אויף טארג און מערק א. א.

ס'פאהרען ארויס אלס דעלעגאטען די ה"ה: ראטמאן פ. כארי, ש. סעגאל און ל. פריס.

א ספעציעלע דעלעגאציע פון די ה"ה באמטשיק און מינץ שיקט ארויס די סעקציע טארג־ און מארק־שטייער.

* * *

פון קליינהענדלער פעראיין, אגראראווא 10 פאהרען ארויס אלס דעלעגאטען צום צוזאמענפאהר די ה"ה: פרעזעס ראזענבערג און וויצע־פרעזעס וואלמאן.

* * *

דער קאלאניאל - הענדלער פערבאנד האט דעלעגירט צום צוזאמענפאהר די ה"ה: פרעזעס אוליגאווער, וויצע־פרעזעס נאטליב און יאבלאנסקי.

—*—

נישט אריינפיהרען דעם קונה אין קיין טעות

די ווארשאווער סוחרישע ארגאניזאציעס האבען אויפגעפאדערט אלע זייערע מיטגלידער, נישט אריינצופיהרען דעם קאנסומענט אין א טעות און אויסהענגען שילדלעך מיט פרייזען, וועלכע זאלען זיין די זעלבע מיטן פערקויפס־פרייז.

דאס ארויסהענגען שילדלעך און אנאנסירען קלענערע פרייזען, ווי ס'ווערט ווירקליך פערקויפט, וועט אנערקענט ווערען פאר א אנטי־געזעלשאפטליכען טאט.

די אגענטען פון דער דרוקער-בראנזשע

אין קאמף פאר זייער עקזיסטענץ

נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון אגענטען, וועלכע זענען אנגעשלאסען אין דער קארפאראציע פון דער גראפישער אינדוסטרי אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע, אויף וועלכער עס איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט וועגען דער ביז־איצטיגער טעטיגקייט און עס זענען אויך אנגעוויזען געווארען די ריכט־ליניען, ווי אזוי די ארבייט זאל אויף ווייטער געפיהרט ווערען.

אין דער דיסקוסיע, וועלכע האט זיך ענטוויקעלט נאכן אפגעגעבענעם בעריכט, האבען אנטייל גענומען די ה"ה: גלאטער, שווייצער, רייזמאן, פעלין, וואלקאוויטש און נאפטולעוויטש. יעדער בעזונדער האט אנגעוויזען אין זיינע אויספיהרונגען, ווי אונבעטריבדעט עס זענען געווען די פארוואורפען פון די דרוקעריי־בעזיצער, אז נאר די אגענטען זענען די קאליע מאכער פון דער בראנזשע, ווייל איצט נאך א צוויי־חדשים'דיגער צוזאמענארבייט זעהט זיך גאר ארויס דער היפך דערפון, און דער בעסטער בעווייז איז, דאס די אגענטען זענען ווייטער דערפאר, אז דער פונדאמענט, וועלכער איז צו דעם דאזיגען בנין געלייגט געווארען זאל בשום אופן נישט פונאנדערגענומען ווערען.

עס איז דעריבער אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע: קומענדיג צום בעשלוס, אז דער פועל־יוצא, וואס די טעטיגקייט, — וועלכע איז פארגענומען געווארען בהסכם פון דער קארפאראציע צוזאמען מיט די אגענטען בנוגע דער פערבעסערונג און דערהויבונג פון דער דרוקער־בראנזשע — האט ביז איצט נישט געגעבען דעם געוואונשטען רעזולטאט, איז עס נאר דערפאר, ווייל א טייל דרוקעריי־בעזיצער האבען נישט ערפילט זייערע אויפגאבען בנוגע דער קארפאראציע און ווארפען זיך נישט אונטער די אנגענומענע בעשלוסען. די פערזאמלונג פון די אגענטען פאדערט דעריבער אויף די פערוואלטונג פון דער קארפאראציע צו ווירקען אויף איהרע מיטגלידער נישט גרינגצושעצען די אנגענומענע בעשלוסען און עווענטועל אויך אנצונעהמען די ווייטגעהענדסטע סאנקציעס געגען די נישט - דיסציפלינירטע מיטגלידער.

גלייכצייטיג איז מצד די אגענטען געשאפען געווארען א קאמיסיע פון 7 פערזאן, וועלכע וועלען אפגעבען צו 2 שעה טעגליך מיטן צוועק צו קאנטראלירען די דרוקערייען, כדי צו קענען דעמאסקירען די דרוקער, וועלכע שיטען מיט די פערשידענסטע פארוואורפען אויף די אגענטען, און אליין זענען זיי גאר די שעדיגער פון דער בראנזשע.

די רעגירונג וועט אינגיכען בעטראכטען

די פראגע וועגען אפשאפען דעם פאר. 54

אויף דער זיצונג פון דער שטייער־קאמיסיע ביים האנדעלס - מיניסטעריום זענען די פארשטעהער פון האנדעל און פאבריקאציע ארויסגעטרעטען מיט א פאדערונג, אז מען זאל וואס שנעלער אפשאפען דעם בעריהמטען פאר. 54, אז מען מוז אין די ביכער פערשרייבען די נעמען און אדרעסען פון יעדען קאסע־קונה.

די פארשטעהער פון די סוחרים און פאבריקאנטען האבען אויפגעוויזען, אז עס איז אונמעגליך אויסצופיהרען, אז ביי א קאסע־קונה זאל מען פאדערען א פאס מיט זיין אדרעס און נאמען. יעדענפאלס קאן נישט דער סוחר אדער פאבריקאנט זיין פעראנטווארטליך, אז דער קאסע־קונה גיט אויף א נישט ריכטיגע נאמען און אדרעס. מען קאן אויך נישט פאדערען, אז דער סוחר זאל קאנען פערזענליך אלע קאסע סוחרים.

ארום דער פראגע האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע און די רעגירונגס - פארשטעהער האבען פערזיכערט, אז דאס וועט אין גיכען בעהאנדעלט ווערען אין דער רעגירונג.

פון שניידער-כאלופניקעס-פעראיין

אויף גייער'ס מארק

אונטערן פארזיץ פון ה' קאפטשיק איז דעם לעצטען זונטאג פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון שניידער־כאלופניקעס־פעראיין אויף גייערס מארק. אלס פארשטעהער פון דער לאדזער האנדווערקער - עקספאזיטור זענען געווען אנוועזענד די ה"ה: פ. גאלדקראנץ און י. ווישעגראדזקי.

דער פרעזעס ה' פאווליאווסקי גיט אפ דעם בעריכט פון דער בעריכטס־צייט. דער עקאנאמישער מצב פון די מיטגלידער איז זעהר א שווערער. די סוחרים אויף גייערס מארק פערשמעלערען וואס אמאל מעהר זייער ארבייט, זיי קויפען פערטיגע סחורה אין שטאט. די פערוואלטונג האט געטון אלץ מעגליכע — אבער נישט אלע מיטגלידער האבען זיך צוגעפאסט צו די פראפעסיאנעלע ארבייטס־כללים.

ביים פעראיין זענען טעטיג א רייהע פאך־קאמיסיעס. פעראיינס - פארשטעהער האבען זיך בעטייליגט אין צוויי וואיעוואודזטווע האנדווערקער צוזאמענ - פאהרען אין לאדז, וואס זענען גערופען געווארען דורך דער האנדווערקער־עקספאזיטור.

ה' געפערט גיט אפ א קאסע־בעריכט פון וועלכען ס'ווייזט זיך ארויס א קאסע־עודף פון 34 זל. נאך די בעריכטען קומט פאר א ברייטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך די ה"ה: קאפלאוויטש, האנינ, קאפטשיק.

צום בעריכט ווערט אנגענומען א צוטרוי־רעזאלוציע פאר דער אפטרעטענדער פערוואלטונג. נאכדעם רעדען די ה"ה: גאלדקראנץ און ווישעגראדזקי וועגען די צילען און אויפגאבען פון דאזיגען פעראיין.

עס ווערט דאן געוועהלט א נייע פערוואלטונג פון די ה"ה: פאוולאווסקי, קאפטשיק, זאלצבערג, מאשקאוויטש, גאלדשטיין, קאהלאוויטש און בינדער.

נייער פראיעקט וועגען אופן פון פערקויפען געוויכערטע הערינג און שפראטען

דער צענטראל קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15, האט בעקומען א פראיעקט פון א פעראָרדענונג וועגען דעטייל־האנדעל מיט גערויכערטע הערינג און שפראטען. די פעראָרדענונג - פראיעקט איז אויסגעארבייט געווארען פון מיניסטעריען־ראט.

דער פראיעקט זעהט פאר: 1) דער דעטייל־האנדעל מיט גערויכערטע הערינג און שפראטען איז דערלויבט נאר אין קעסטעלעך אדער שעכטעלעך; 2) יעדעס קעסטעל מוז אויפווייזען די וואג נעטא, די פירמע, ארט פון דער וועגדזארניע און נאמען פון די שפראטען; 3) אלטע קעסטלעך קענען נישט בענוצט ווערען. דאס קעסטעל מוז זיין אויסגעליגט מיט העל ריין פאפיר; 4) די דערמאהנטע פעראָרדענונג איז נישט חל ביים קליין־פערקויף. דירעקט צום קאנסומענט; 5) די, וועלכע וועלען זיך נישט צופאסען צו דער פעראָרדענונג, וועלען בעשטראפט ווערען לויטן געזעץ וועגען נישט עהרליכע קאנקורענץ.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג, 7 יאנואר
י"ב טבת תרצו

זון־אויפגאנג 7.48
זון־אונטערגאנג 3.37

א הויפט-רב פאר לאדז

די „אגודה“ האט איצט אונטערגענומען אנ'ענערגישע אקציע צו בעזארגען לאדז מיט א רב

דער קאמף צו וועהלען א הויפט־רב פאר לאדז קאכט זיך איצט אויס אינערהאלב פון דער לאדזער „אגודה“־ארגאניזאציע און אויך אויסער די גרענעצן פון דער לאדזער ארגאניזאציע.

דער אייגענטליכער קאנקרעטער קאמף האט זיך אנגעהויבען מיט דעם פארשלאג פון פרנס פרידענזאן אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה־ראט, אז די קהלה זאל תיכף צוטרעטען אויסצושרייבען א קאנקורס אויף א הויפט־רב אין לאדז.

געגען דעם פארשלאג איז קיינער נישט ארויסגעטרעטען. די קהלה־פערוואלטונג האט נאך געפרובט אפצושוואכען דעם פארשלאג, אז דאס זאל נישט זיין קיין בעפעהל און חוב פאר דער פערוואלטונג, נאר די קהלה־פערוואלטונג זאל זיך מיט דעם ענין שטארק אינטערעסירען.

דער ענין איז אין קהלה־ראט ערלעדיגט געווארען אויף דעם אופן נאר דערפאר, כדי די אינערליכע רייבונגען אין דער לאדזער „אגודה“ זאלען נישט קומען אין דער עפענטליכקייט. אין דער אמת'ן איז די פראגע וועגען א הויפט־רב אין יענע קרייזען שוין פולשטענדיג רייף. די גרויסע מעהרהייט אין דער „אגודה“ אין לאדז און אויך אין דער ווארשאווער צענטראלע איז אונבעדינגט דערפאר, אז די לאדזער אגודה'שע מעהרהייט אין דער קהלה זאל ביים פערענדיגען די קאדענץ אנגאזשירען א הויפט־רב פאר לאדז. און אין דעם זין ווערט געמאכט א דרוק אויף דער לאדזער קהלה־פערוואלטונג.

די „אגודה“ איז נישט מסכים מיט דער שטעלונג פון דער לאדזער קהלה־אנפיהרונג, אז דער ענין פון א הויפט־רב קען נישט ערלעדיגט ווערען צוליב דעם, וואס מ'דארף געפינען אזא קאנדידאט, וועלכער זאל נישט ארויסרופען קיין געגנערשאפט אין קיין שום ריכטונג פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג. די מעהרהייט האלט, אז אויב אין פרינציפ וועגען אנגאזשירען א רב זענען נישט פערהאן קיין מיינונגס־פערשידענהייטען דארף מען זיך פאר דער דערמאהנטער מניעה נישט אפשטעלען, ווייל מ'וועט קיינמאל נישט געפינען אזא קאנדידאט, וועלכער זאל ענטשפרעכען אלעמענס אהן אויסנאהם אנשויאונגען און ווילען.

די קהלה־פערוואלטונג פרובט דעם ענין פערשלעפען דורך דעם, וואס זי האט אויסגעארבייט א פלאן צו פערטיילען די שטאדט אויף רעווירען און פאר יעדען רעוויר זאל בעשטימט ווערען אייניגע פון די איצטיגע מורה־הוראות, א מיטגליד פון ראבינאט, וועלכער וועט זיין פעראנטווארטליך פאר זיין רעוויר. די בעשטימטע רעוויר־רבנים זאלען אויך מוזען וואוינען אין זייערע רעווירען.

אויך דערויף וויל די מעהרהייט נישט איינגעהן, ווייל זי האלט, אז כדי צו סאנירען די פערהעלטעניסען אין ראבינאט מוז מען אנגאזשירען א הויפט־רב אנ'אויטאריטאטיווע פערזענליכקייט, וועלכע זאל האבען די השפעה אויף דער יודישקייט אין דער שטאדט. אין דעם זין האט אויך שוין אנגעהויבען א קאמפאניע דער „אגודה“־ארגאן, וועלכער האט געשריבען, אז די לאדזער קהלה־פערוואלטונג וויל מאכען פון אזא גרויס לאדז 20 שניפישאקס. פון דעם האפען זיך ווידער בעליידיגט די לאדזער מורה־הוראות פאר וואס מ'האלט זיי פאר שניפישאקער חכמים.

יעדענפאלס וועלען, ווי מיר אינפארמירען זיך, די רב־אנהענגער נישט לאזען פערשלאפען זייער פארשלאג, וועלכער איז אנגענומען געווארען אויף דער זיצונג פון קהלה־ראט, נאר וועלען פערלאנגען, אז די קהלה זאל איהם גלייך רעאליזירען.

11 קינדער אריינגעפאלען אין טייך בעת'ן גליטשען זיך

10 קינדער זענען על-פי-נס אפגעראטעוועט געווארען, אנ'11-יעהריג מיידעלע איז דערטרונקען געווארען

אויף זשגאוווסקא גאס אין באיני איז נעכטען פארגעקומען א שרעקליכער פארפאל. אויף זשגאווורסקא 201 געפינט זיך א טייך, וועלכער געהער צו א געוויסען ציממערמאן. דער פלאץ ארום טייך איז געווען ארומגענומען מיט שטעכעדיגע דראט, כדי נישט צוצולאזען די ספארטלער, וועלכע זענען זיך געקומען דארט גליטשען.

נעכטען זענען אויף דעם פלאץ געקומען עטליכע צעהנדליג קינדער, וועלכע האבען איבערגעשניטען די שטעכעלדראט און געקומען זיך גליטשען אויפ'ן אייז, וועלכער האט בעדעקט דעם טייך. דער אייז איז אבער געווען זעהר שוואך און האט זיך אין א געוויסען מאמענט איינגעבראכען. 11 קינדער זענען אריינגעפאלען אין טייך, אויף די הילכיגע געשרייען זענען אנגעקומען די שכנים, וועלכע האבען זיך געווארפען ראטעווען די טרונקענדע קינדער, מ'האט אויך אלארמירט אלע קארעטעס פון דער פאגאטאוויע און די פייערלעשער. 10 קינדער האט זיך איינגעגעבען צו ראטעווען. נאכ'ן אדורכזוכען דעם טייך האבען די פייערלעשער ארויסגענומען פון טייך דעם טויטען קערפער פון דעם 11־יעהריגען מיידעלע סאבינא שטעשלאקאווסקא, זשגאווסקא 191. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

שרעקליכער זעלבסטמארד פון א יודיש מיידעל

געווארפען זיך אונטער'ן צוג און צוריבען געווארען

אנ'אויסטערלישער זעלבסטמארד איז פארגעקומען ביים באהן־איבערגאנג אויף לימאנאווסקיעגא גאס.

אין מאמענט ווען פון זגערזש איז אנגעקומען דער פאסאזשיר־צוג, וועלכער איז געגאנגען צו דער לאדזער באהן־סטאציע האט אנ'אונבעקאנטע פרוי זיך געוואלט ווארפען אונטער די רעדער פון צוג, זי איז אבער פערהאלטען געווארען דורך צוויי מאנספערשוינען, וועלכע האבען בעמערקט דעם פלאן פון דער פרוי.

די פרוי האט זיך אבער ארויסגעריסען פון זייערע הענד און איידער מ'האט זיך נאך אריינגעטירט וואס דא קומט פאר, האט זיך די יונגע פרוי געווארפען אויף די שינעס און אין א מינוט ארום איז זי שוין געווען צוריבען דורך די רעדער פון צוג. נאכ'ן אדורכפאהרען פון צוג האט מען געפינען דעם צוקוועטשטען קערפער פון דער זעלבסטמערדערין.

די פאליציי האט אנגעהויבען אנ'אויספארשונג. כדי פעסטצושטעלען דעם נאמען פון דער זעלבסטמערדערין, ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז דאס געווען דאס 19־יעהריגע יודישע מיידעל נאכע מיאדאוויטש פון לאטניטשא 13. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישטבעקאנט.

אפקלאנגען פון דעם אכזריות'דיגען מארד

דער קאפ, הענד און פיס וועלען היינט בעגראבען ווערען

(א) נאכדעם ווי דער אכזריות'דיגער מארד אויף דאמבראוסקא 67 איבער סטאניסלאוו קוביק איז אויפגעקלעהרט געווארען און נאכדעם ווי ס'זענען געפינען געווארען דער קאפ, הענד און פיס פון דעם ערמארדעטען, זענען די דאזיגע טיילען אפגעשיקט געווארען אין פראזעקטאריום אויף לאנקאווא גאס, דער געריכטס־דאקטאר האט אדורכגעפיהרט א סעקציע איבער די געפינענע טיילען און דאן זענען זיי איבערגעגעבען געווארען דער פאמיליע פון ערמארדעטען, כדי זיי צו בעגראבען צוזאמען מיט דעם קערפער, וועלכער איז געפונען געווארען אין טייך.

די דריי פרויען ביעלטשיק און יאבלאנסקא און די צוויי ברידער ביעלטשיק וועלכע האבען אויסגעפיהרט דעם עקלהאפטען מארד זענען פון אויספארשונגס־אמט איבערגעשיקט געווארען אין טורמע.

—×—

נייע עקספארט-מעגליכקייטען פאר לאדזער טעקסטיל-סחורות

אין קאנאדע, האלענדיש אינדיען און מאלטא

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פערשטארקטען אינטערעס אויפן קאנאדישען מארק מיט דער פוילישער טעקסטיל־פראדוקציע און מיטן פאקט, וואס א רייה לאדזער פירמעס האבען אנגעבונדען א קאנטאקט מיט קאנאדישע פירמעס מאכט די לאדזער האנדעלס־קאמער אויפמערקזאם די פעראינטערעסירטע פירמען, אז ס'איז נישט ווינשענסווערט אנצוגעבען אין די רעכנונגען די סומען אין דאלארען פון די פעראייניגטע שטאטען אדער אנדערע פרעמדע וואלוטעס.

דאגעגען דארף מען מאכען די אפרעכנונגען אין פוילישע זלאטים אדער קאנאדישע וואלוטע.

* * *

די לאדזער האנדעלס־קאמער בעזיצט גרינדליכע אינפארמאציעס וועגען די מעגליכקייטען צו פערקויפען אין האלענדישען אינדיען גרויסע סכומים לייכטע געדרוקטע און געפארבטע טעקסטיל־סחורות. צוליב דעם, וואס מיט דעם ענין האבען זיך פעראינטערעסירט א רייה גרויסע אימפארט־פירמען אין באטאוויען, האט די האנדעלס־קאמער אנגענומען מיטלען אויסצונוצען די איצטיגע עקספארט־קאניונקטור דורך די לאדזער פירמען.

דער ענין האט א גאר וויכטיגע בעדייטונג, צוליב דעם אונגעהויער גרויסען אפזאץ־מארק אין האלענדישען אינדיען, וואו דער אלגעמיינער עקספארט, נישט קוקענדיג אויף דעם ווירטשאפטליכען קריזיס, בעטרעפט א מיליארד זלאטים יעהרליך, ווי אויך צוליב דעם, וואס עס בעמערקט זיך דארט לעצטענס א טענדענץ צו בעגרעניצען דעם אימפארט פון יאפאן.

די לאדזער האנדעלס־קאמער קען דינען די פעראינטערעסירטע מיט אלע געהעריגע אנווייזונגען.

* * *

דער פוילישער עהרען־קאנסול אין וואלעטא (הויפטשטאט פון דער אינזעל מאלטא) שטעלט פעסט, אז ס'איז פערהאן א מעגליכקייט צו עקספארטירען טעקסטיל־סחורות אויף מאלטא. מ'קען אויף דעם דארטיגען גרויסען אפזאץ־מארק פערקויפען גומי־שיך און קאנפעקציע.

די, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין עקספארט פון די דערמאהנטע ארטיקלען אויף מאלטא. דארפען זיך פערשטענדיגען מיט דער האנדעלס־קאמער.

געשלעג צווישען היטלער-יוגענד און דייטשען פאלקס-בונד אין לאדז

עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען

עהרנעכטען איז אין מענער־געזאנג־פעראיין, פיעטרקאווער 243 פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג, וועלכע איז גערופען געווארען דורך דעם דייטשען פאלקס־בונד.

צו דער פערזאמלונג זענען געקומען אנ'ערך 1000 פערזאן, אין זאל האט זיך אריינגעריסען א גרופע פון די „יונג־דויטשע“, וועלכע בילדען די היטלער־פארטיי אין פוילע בעת דער רעדע פון פארשטעהער פון פאלקס־בונד האבען די „יונג־דויטשע“ אויפגעהויבען א שטארקען טומעל, אנגעהויבען צו זינגען און שטערען די פערזאמלונג. צום סוף איז געקומען צו א גרויס געשלעג, בעת וועלכע עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען, די פערזאמלונג איז אויפגעריסען געווארען.

נאך די שול-פעריען

(א) אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון דער שול־מאכט וועלען זיך די לימודים אין אלע שולען נאך די ווינטער־פעריען אנהויבען פרייטאג, דעם 10 יאנואר.

באיני און ברוס וועלען געהערען צו לאדז

פון 1. אפריל 1936

(א) ווי מען אינפארמירט אונז וועט אפיציעל פעראייניגט ווערען צו לאדז די גמינעס ברוס און באיני דעם 1־טען אפריל 1936.

אין דער צווישענצייט וועלען די פארשטעהער פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג און אדמיניסטראטיווע מאכט אדורכפיהרען קאנפערענצען מיט די פארשטעהער פון דער פאוויאטאווער מאכט, כדי ארומצורעדען און ברענגען צו א הסכם די אופנים פון איבערנעהמען די געביטען א. א. וו.

קאנטראלירט די פאבאר-רשימות

(א) פון 2טען ביזן 16טען יאנואר 1936, וועלען אין מיליטערישען ביורא ביי דער שטאט פערוואלטונג פעטריקאווער 165, אין די ביורא שעה'ן אויסגעלעגט ווערען די רשימות פון די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1915.

די פעראינטערעסירטע פאבאראווע דארפען קאנטראלירען די ריכטיגקייט פון דער רעגיסטראציע און אויב זיי וועלען בעמערקען א פעהלער אדער אונפינקטליכקייט דארף מען וועגן דעם באלד מעלדען

די לעצטע 6 צוגאב-קאמיסיעס

(א) די שטאטישע סטאראסטווע האט פעסטגעשטעלט די טערמינען ווען עס וועלען אמטירען די לעצטע צוגאב פאבאר־קאמיסיעס אין יאנואר, פעברואר און מערץ ה.י.

דעם 15טען יאנואר — פאר פ.ק.או. לאדז — שטאט 1; דעם 28טען — פאר לאדז־שטאט 2.

דעם 15טען פעברואר — פאר פ.ק.או. לאדז־שטאט 1; דעם 28טען — פאר פ.ק.או. 2.

דעם 15טען מערץ — פאר פ.ק.או. לאדז־שטאט 1; דעם 28טען מערץ — פאר לאדז־שטאט 2.

די קאמיסיעס וועלען אמטירען אין לאקאל אויף פעטריקאווער 145.

אין אפריל וועט קיין צוגאב פאבאר קאמיסיע נישט זיין טעטיג און אין מאי וועט פארקומען דער נארמאלער פאבאר.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

היינט בייניאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען:

קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), טראווקאווסקי (בזשעזשינסקא 56), ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), סקווארמשינסקי (קאנטנא 54), ל. משינסקי (ראקיטישינער 53).

פערוואונדעט ביי דער ארבייט

אין פאזנאנסקיס פאבריק אויף אגראדאווע גאס איז שווער פערוואונדעט געווארען ביי דער ארבייט דער 33־יעהריגער באלעסלאוו קעולאק, וועלכער איז דורך דער פאגאטאוויע אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
אנהויב 12 א זייגער בייטאג.
היינט און פאלג. טעג!
דאס לאנגערווארטעטע מייסטערווערק פון
Cecil B. de Mill
אונטער'ן נאמען:
קרייץ = צוג

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 32-141
עמפאנגס־שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אוונט

טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשצי“
צעגעלניאַנאַ 27.
דיר.: דוד צעלמייסטער.
בילעטען פון 11—2 און פון 5 נאָכמיטאָג
צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

אַפּאַרשטעלונג
פאַר אינטעליגענץ,
פאַר חסידים
און פאָלקס-מאַסן

היינט, דינסטאַג,
פונקט 9 אָוונט
יצחק
נאָזשיק'ס
פרייליכע סאַטירע

תל-אביב
געשפּילט אויף יודיש

טראַגעדיע, וואָס אַ לאָדזער האָט איבערגעלעבט אין ניו-יאָרק

דורך אַ צופאַל איז אויסגעמיטען געוואָרען אַ חתונה צווישען אַ שוועסטער פון ניו-יאָרק און אַ ברודער פון לאָדז

איצט וועלען מיר לאָזען מר. גרינבערג'ן אַליין צו דערצעהלען וואָס עס האָט ווייטער פּאַסירט:

„דאָס איז געווען שוין אַ יאָהר נאָך מיין טאָכטער'ס חתונה. דאָס פּאָר פאָלק האָט געוואוינט מיט אונז צוזאַמען. מיר זענען ביז'ן היינטיגען טאָג צופרידען מיט אונזער איידעם און מיין טאָכטער לעבט זיך מיט איהם העכסט גליקליך.

אין יענער צייט בין איך איינמאָל אין אַן-אָוונד געווען ביי מייגע פריינד, מר. און מרס. אייזמאַן אין די בראָנקס. דאָרט איז געווען זייער'ס אַ שוועסטער, וואָס וואוינט אויך אין די בראָנקס, נאָר איך אַן-אַנדער געגענט. מיר האָבען גערעדט וועגען פערשידענע זאַכען, איבערהויפּט וועגען פרומקייט. רופט זיך אָפּ די פרוי:

— דאָרט, וואו איך וואוין, האָט אַ זוהן, אַן-אינזשיניער, אַהער געבראַכט פון לאָדז זיין מוטער. איז זי זעהר אַ פרומע. דער זוהן אָבער איז אַ פרייער. האָט די מוטער גרויסע צרות. די פרוי, ציפּע הייסט זי, איז געוואָרען מיט מיר נאָהענט בעפריינדעט און זי רעדט אָפּט אויס פאַר מיר איהר ביטער האַרץ.

די ווערטער „אַ פרוי פון לאָדז וואָס הייסט ציפּע“, האָבען מיר געטראָפען גלייך אין האַרצען אַריין. אַ געדאַנק איז מיר דורכגעלאָפען דורך דעם קאָפּ: אפשר איז עס אַמאָל מיין ערשטע פרוי. און אויב זי איז געקומען צו איהר זוהן, איז דאָך דער אינזשעניער מיין זוהן, וועל איך אַזוי אַ-ום אויסגעפינען וואו מיין זוהן איז, וואָס ער איז און ווער ער איז.

איך האָב געפרעגט די פרוי, ווי אַזוי די ציפּע זעהט אויס, האָט זי מיר זי געשילדערט אַלס אַ פרוי אין די שפּעטע פערציגער, אַ דיקליכע מיט אַ געעלטערט פּנים.

איך האָב גענומען ביי דער פרוי דעם אַדרעס און בעשלאָסען צו געהן זעהן די „ציפּע פון לאָדז“ מיט דעם זוהן, דעם אינזשעניער, אַזוי שנעל ווי מעגליך.

איך האָב איבערגעלעבט אַ סך האַרצקלאַפּעניש איידער איך האָב זיך אויסגעקליבען אויף דעם וויזיט. אפשר איז עס טאַקע מיין ערשטע פרוי, אפשר איז דער יונגערמאַן טאַקע מיין זוהן, וועלכען כ'האָב געזעהען בלויז איינמאָל ווען ער איז אַלט געווען זעקס חדשים.

ענדליך האָב איך זיך אָנגענומען מיט מוט און בין אַוועק אַהין.

ווי נאָר כ'האָב געעפענט די טיר, האָט זי מיך דערקענט. איך האָב זי אויך דערקענט. יאָ, ס'איז דיזעלבע ציפּע אָביוואָהל שטאַרק פערעלטערט. פאָרט דרייסיג יאָהר זי נישט געזעהען.

מיר האָבען זיך בעגריסט פריינדליך און ביידע זענען מיר דערביי געווען שטאַרק אויפגערעגט.

זי האָט מיך געבעטען זיצען און זי האָט מיר געזאָגט:

— הערשעל! כ'האָב שוין נישט געגלויבט, אַז כ'וועל דיך זעהן אַמאָל. כ'בין שוין עטליכע חדשים אין אַמעריקע. כ'האָב שוין געזעהען אַ סך בעקאַנטע. כ'האָב זיך נאָכגעפרעגט אויף דיר, אָבער כ'האָב נישט געקענט קריגען דיין אַדרעס. נו, וואָס מאַכסטו, הערשעל? דו ביזט דאָך נישט בייז אויף מיר?

— געוויס נישט, ציפּע, פאַרוואָס זאָל איך זיין בייז? דו ווייסט דאָך גאַנץ גוט, אַז סאַי איך איבער דער חתונה און סאַי איבער דעם גט האָבען מיר ביידע קיין גרויסע דעה נישט געהאַט.

— כ'ווייס עס גאַנץ גוט—אודאי ווייס איך עס.

— און דאָ וואוינט עס אונזער זוהן? — האָב איך ביי איהר געפרעגט. כ'האָב געהאַלטען „פּאַסאָן“, כ'בין כלומרשט געזעסען רוהיג, אָבער כ'האָב געפיהלט, אַז איך ברען אינגאַנצען פאַר אונגעדולד און אויפרעגונג.

— יאָ! —— האָט זי מיר געענטפערט — יאָ, אונזער זוהן, וועלכען דו קענסט אפילו נישט. ער איז אַ גוטער זוהן, אַ קלוגער זוהן און אַ גער־ראָטענער זוהן כ'וועל דיך אויך לאָזען שעפּען נחת פון איהם.

— און וואו איז ער? — האָב איך שוין מעהר נישט געקענט בעהאַלטען מיין אונגעדולד.

— ווער, אונזער יאַנקעל? ער וועט באַלד קומען.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט, די טיר האָט זיך געעפענט און עס איז אַריינגעקומען יאַנקעל — נישט קיין אַנדערער ווי דער אַנטלאָפענער חתן, דזשעיקאָב גרין.

ווי כ'האָב איהם דערזעהן, האָט הענד און פיס גענומען ביי מיר ציטערן. איך האָב געפיהלט ווי איך בלייב אָהן לשון.

ער איז אויך געווען איבערראַשט און ער האָט געזאָגט כלומרשט מיט אַשמייכעל:

— מר. גרינבערג, וואָס מאַכט איהר? וואָס טוט איהר דאָ ביי אונז?

— קינד מיינס! — האָט זיך די מוטער אָנגערופען, — דאָס איז דאָך דיין פאָטער!

— מיין פאָטער? — האָט גרין אויסגעשריען און זיך אַראָפּגעלאָזט אין אַ שטוהל ווי אַן-אונטערגעשאָסענער, — מיין פאָטער? מיין פאָטער?

מיר האָבען זיך ביידע אָנגעקוקט. נישט איך האָב געקאָנט מאַכען אַ טריט צו איהם, נישט ער צו מיר. עס האָט אודאי אַזוי געדויערט פינף מינוט אויפ'ן זייגער.

ענדליך האָט ער זיך אָנגערופען:

— און איך האָב געזאָלט חתונה האָבען מיט אסתר'ן מיט מיין שוועסטער!

די מוטער האָט זיך געבראָכען די הענד:

— וואָס האָסטו געזאָגט, מיין קינד?

ער האָט איהר אַל'ץ דערצעהלט. איך האָב די גאַנצע צייט געשוויגען. כ'בין נישט געווען אימשטאַנד אַ וואָרט אויסצורעדען.

מ'האָט שנעל אָפּגעגעסען אָוונט-ברויט און מיר זענען אַלע דריי געפאָהרען צו מיר אַהיים.

די סצענע, וואָס איז פאָרגעקומען ביי מיר אין הויז, איז מיר אונמעגליך אָפּצושילדערן. אסתר'קע איז געווען אַזוי אויפגערעגט און צוטראָגען אַז מיר האָבען זיך אַלע דערשראָקען פאַר איהר. ווען זי האָט זיך בערוהיגט, האָבען מיר זיך אַלע אַוועקגעזעצט און גענומען אויסדערצעהלען אונזערע הערצער. מיר זענען אַלע געווען בעהערשט פון אַ מאָדנעם געפיהל, וואָס מ'קען גאָר מיט ווערטער נישט איבערגעבען.

יאָ, נאָר ווי דורך עפּעס אַ נס זענען מיר אַלע געראַטעוועט געוואָרען פון אַ גרויסער טראַגעדיע.

ענדע גוט, אַלעס גוט.

(סוף)

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—1

קליינער פעליעטאָן

לעשות נקמה...

— נו!

— וואָס, נו?

— די מעשה מיט יענע מעשה — זאָגט שמיל-שמעלקי — מיט וואַרשאָ... געהערט אַ מעשה: פון די 352,659 יודען, וואָס וואוינען דאָרט, האָבען בלויז קנאַפּע 19 טויזענד אָנגעגעבען פּויליש, אַלס זייער מוטער-שפּראַך, און די איבעריגע האָבען געזאָגט ווי עס איז — אַז יודיש איז זייער מאַמע-לשון! און אין לאָדז — אויך אַזוי: מעהר, ווי 99 פּראָצענט פון די לאָדזער יודען האָבען געטון דאָסזעלבע.

גיי — זאָגט שמיל-שמעלקי — גיי, און שאַץ נאָך דעם אָפּ אַ יודישע קישקע... גיי, וויס, אַז עס וועט פערדייען אַזאַ זאַך, ווי מודה זיין זיך פאַר דער וועלט, אַז מ'קאָן אויך יודיש רעדען...

אלא-וואָס-זשע-דען, מ'זעהט דאָך אַ פּונקט פערקעהרטע זאַך. אַז די אַלע פּאַניושעס אונזערע, אַז אַלע מאַדאַמען און קעכינס, רעדען שוין אויך גוי'איש... מ'זעהט דאָך, אַז יונגעלייטלעך מיט באָנ-באָניערקעלעך אויף די קעפּ, לאַנג-געקליידעט, און סתם יודישע יונגעלייטלעך מיט כשר'ע כפּל שמונה'דיגע שופר'לעך אויף די פנימ'ער האַקען אַ גוי'איש לשון, אַזש א גובערניע ציטערט, איז עס אַ פּשוט'ע מעשה, וואָס יעדערער פערשטייט עס..

ס'איז פּראָסט פּשוט — נקמה!..

וועט איהר פרעגען, וואָס הייסט נקמה?

וועל איך ענק אויך פרעגען: — וושידזשיע אַהין, וושידזשיע אַהער שרייט מען אויף אונז?... יאָ, צי ניין?!. די ענדעקעס טוען אונז אָפּ אַלע צרות-צרורות, יאָ, צי ניין?... מ'וואַפט, אַז מ'זאָל נישט אַריין אין אַ יודיש געשעפט. עפּיס קויפען ביי אַ יודען, יאָ, צי ניין?.. ועל כולם, אַז עס מאַכט זיך אַן „אָקאַזיע“, און מ'קאָן אריינלייגען א פּאָר קלעפּ, און גוט אָפּ-הרג'ענען עטליכע יודען — טוט מען עס נישט?.. יאָ, צי ניין?..

טאָ וואָס, פרעג איך ענק, איז דער וואונדער, אַז אָט דאָס ביסעל יוגענד אונזערס און די „שמינטעליגענץ“ וויל זיך נוקם זיין פאַר די אַלע עוולות און צרות, און מ'הרג'עט אַביסעל אָפּ ס'פרעמדע לשון... מ'עט דאָך נישט גיין, חלילה, אין זייערע וועגען — און מאַכען הינטישע שטיק, אויך רופען צו באָיקאָט, אויך גיין שלאָגען זיך, ווי די גוים — טוט מען עס אויף אַזאַ אופן: הרג'עט מען ס'לשון... ס'הייסט לעשות נקמה בלשון!

איזין איז עס אָבער — זאָגט שמיל-שמעלקי — אַ שטעקען מיט צוויי עקען: איהר האָט אמאָל ביי אונזערע טאַטעס-און-מאַמעס, ביי אונזערע באָבעס און זיידעס געזעהען אַזוי פיל פלאָמבעס און „קאָראַנקעס“ אויף די ציינער?.. העו?.

שמילשמעלקי.

PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
Telefon
Legjonów 6
(Zielona)
12-333
czynne bez przerwy przez całą dobę.
Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnośc.

שטורמדיגע צייטען

ראָמאַן

70

און קיביראַוו, דער צאַרישער אָפיצער קיביראַוו האָט געהאַלטען א רעדע פאַר סעלים-כאַנ'ס מענשען.. ער האָט זיי געגעבען גענויע אָנווייזונגען, ווי זיי האָבען זיך צו האַלטען, געוועקט אין זיי מוטה, בעזאָגט זיי קאָמפּלימענטען, אָנרופענדיג זיי, „העלדען פון טשעטשענישען פאָלק“, און לסוף האָט ער אויסגערופען

— זאל לעבען אונזער פיהרער סעלים-כאַן!

אַלע טשעטשענצעס זענען גרייט אוועקצוגעבען זייער לעבען פאַר אונזער כאַן! זאָל לעבען אונזער פיהרער

סעלים-כאַן איז פון קיביראַוו'ס רעדע געוועזן אַזוי געריהרט, אַז ער האָט איהם אַרום געכאַפּט און גענומען קושען... און בעת סעלים-כאַן האָט איהם פעסט צוגעדריקט צו זיך און געקושט, האָט קיביראַוו געמראַכט:

— דער אַלמעכטיגער סעלים-כאַן ווייסט גאָר נישט, אַז ער האַלט איצט א שלאַנג...

נאָכדעם האָט סעלים-כאַן געמאָלדען:

— און איצט מאַרשירען מיר אין דאָרף אַלט-אַלדאַ, נישט ווייט פון גראָזני. מאַרשירען דאַרפען מיר צעוואָרפענערהייד. אין אַלט-אַלדאַ בעגעגענען מיר זיך אַלע צוזאַמען מאָרגען פאַרנאַכט. מיר נעכטיגען דאָרט איבער און שבת אינדערפריה — גלייך קיין גראָזני, אין דער ביורא פון דער נאַפט-פירמע, נו, און איצט, דזשיגיטען, אין וועג אַריין!

שטילע, שווייגענדיגע, האָט זיך דער עולם אין קליינע גרופּען געלאָזט מאַרשירען צום דאָרף אַלט-אַלדאַ, כדי זיי זאָלען זיך נישט וואַרפען אין די אויגען די פערבייגעהענדיגע פּאַטרולען, האָבען אַלע געקלעטערט איבער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ערטער אין די בערג. זיי זענען געגאַנגען דורך אַזעלכע ערטער, וואו מען בעגעגענט זעלטען אַ מענש.

סעלים-כאַן איז געגאַנגען בעזונדער צוזאַמען מיט זיינע צוויי נאָהענטסטע „מיטאַרבייטער“ קאַדי און אַלי, אַ גאַנצען וועג האָבען זיי גערעדט וועגען דעם ניי'עם אַנפאַל וואָס זיי קלויבען זיך איצט צו מאַכען.

— ווי מיינסטו, אַלי, אַ הונדערט טויזענט רו־
בעל וועט אונז געלונגען צו פּאַקען? — פרעגט

סעליס-כאַן.

קיביראַוו פערזיכערט איהם, אַז מען וועט פּאַכען נאָך מעהר... „וואָס בעסער די שטימונג וועט ביי איהם זיין, וואָס זיכערער ער וועט זיך פיהלען. אַ'ל: ליכטער וועט מיר אנקומען איהם צו פאַנגען“, — טראַכט קיביראַוו.

נאָך אַ מעת-לעת קלעטערען און מאַרשירען איז סעלים-כאַן מיט זיין גרופּע ענדליך אָנגעקומען אין דאָרף אַלט-אַלדאַ. יעדער איינוואוינער פון דאָרף האָט אַריינגענומען איינעם אָדער צוויי פון סעלים-כאַנ'ס מענשען אויף איבערצונעכטיגען. סעלים-כאַן וואָס האָט, ווי זיין געוואוינהייט איז געווען, נישט גענעכטיגט אין דאָרף גופא, טאַמער מאַכט דאָס מ'ליטער אַן איבערפאַל אויפ'ן דאָרף, וואָלט ער געדאַרפט פיהרען א שווערען קאַמף, און איצט, ערב דעם אַנפאַל אויף דער נאַפט-ביוראָ, האָט ער געוואָלט אויסמיידען א צוזאַמענשטויס מיט סאָלדאַטען אָדער קאָזאַקען.

אַ פאַר וויאָרסט ווייט פון דעם דאָרף איז געשטאַנען א פערלאָזען, האַלב-איינגעפאַלען הייזעל. סעלים-כאַן האָט בעשלאָסען איבערצונעכטיגען אין דעם דאָזיגען הייזעל. קאַדי און אַלי האָבען איהם דאָרט אַהינצו בעגלייט און ער האָט זיי געבעטען, אַז זיי זאָלען זיך צוריק אומקעהרען אין דאָרף.

— ס'איז פיל בעסער, אַז איך זאָל נעכטיגען דאָ איינער אַליין, — האָט סעלים-כאַן געזאָגט, — אויב עס וועט אימיצער שטעהן אויף דער וואַך און מיך היטען, קאָן עס ציהען די אויפמערקזאַמקייט פון אַ פערבייגעהענדיגען פּאַטרול. אַזוי אָבער בלייבענדיג דאָ איינער אַליין, וועט קיינעם נישט איינפאַלען, אַז סעלים-כאַן שלאָפט דאָ אהן א היטער, און יעדער פּאַטרול וועט גלייכגילטיג פערבייגעהען פאַר'ן הייזעל.

— אָבער כאַן, ווי אַזוי לאָזט מען דיך איבער אַליין, איך וועל זיין שטאַרק אומרוהיג!... — בע־מערקט קיביראַוו.

— זאָרג זיך נישט, מיין טייערער, — ענט־
פערט סעלים-כאַן מיט א האַרציגער שטים, —
מעגסט זיין פולשטענדיג רוהיג, דעמאָלט, ווען איך

בין אַליין, בין איך שטענדיג זיכערער, וועל קיינעם וועט דאָך נישט איינפאַלען, אַז סעלים-כאַן נעכטיגט איינער אַליין אין א האַלב-איינגעפאַלען הייזעל. נו, געה, געה, אַלי, און זאָג-אָן מיינע מענשען, אַז קיינער פון זיי זאָל נישט וואַגען זיך א ריהר טון זיך פון דאָרף אַזוי לאַנג ביז איך וועל קומען. נו, אַ גוטע נאַכט, אַלי, א גוטע נאַכט, קאַדי.

סעלים-כאַן איז אריין אין הייזעל און קאַדי מיט קיביראַוו'ן זענען אַוועק אין דאָרף אַריין. הגם ס'איז געווען פינסטער, האָט זיך קיביראַוו גע־סטאַרעט צו בעטראַכטען גענוי דאָס אָרט וואו דאָס הייזעל געפינט זיך... ער האָט זיך עטליכע מאָל אום געקעהרט און יעדער גוט בעטראַכט דאָס אָרט.

סעלים-כאַן האָט זיך פערוקט אין א ווינקעל פונ'ם האַלב-איינגעפאַלענעם הייזעל. ער האָט אַרויס גענומען די צוויי אָנגעלאָדענע רעוואָלווערען, וועלכע ער האָט תמיד ביי זיך געטראָגען און זיי אַוועק־געלעגט נעבען זיך. דערנאָך האָט ער זיך איינגע־טוליעט אין דער בורקע, וואָס ער האָט געטראָגען, און איז גיך איינגעשלאָפען...

אין דערזעלבער צייט האָבען זיך קיביראַוו און קאַדי דערנעהנטערט צום דאָרף. זיי זענען ביידע אַוועק שלאָפען צו אַן-אַלטער טשעטשענקע, אַן-אַלמנה. זי האָט זיי אויסגעבעט אויף דער ערד, אָבער יעדען פון זיי ביידע אין א בעזונדער צימער. קיביראַוו איז געשלאָפען אין א קליין צימערל, וואו ס'איז קוים געווען אָרט פאַר איין מענש, און קאַדי אין א צווייטען צימער.

קיביראַוו האָט אומישנע אַזוי געמאַכט, אַז ער זאָל נישט דאַרפען שלאָפען מיט קאַדי'ן אין איין צימער. ער האָט אויפגעוויזען, אַז אין פאַל ווען מיליטער אָדער פּאָליציי וועט מאַכען אַן-אַבלאַווע איבערן דאָרף, איז בעסער, אַז ער און קאַדי זאָלען זיך געפינען אין בעזונדערע צימערען, ווי צוויי מענשען וואָס קענען זיך נישט.

קאַדי האָט אין קיביראַוו'ס מיינונג נישט גע־זעהן קיין שום פערדעכטיגעס, און זיי זענען געגאַנגען שלאָפען איטליכער אין אַן-אַנדער צימער.

קיביראַוו האָט געפיהלט, ווי דאָס האַרץ הויבט איהם אָן האַסטיגער צו קלאַפּען.

— איצטער אָדער קיינמאָל נישט! — האָט גענומען האַמערען אין זיין מוח, בעת ער האָט זיך אַנידערגעלעגט אויפ'ן געלעגער, וואָס די אַלטע טשעטשענקע האָט איהם צוגעגרייט.

ער איז געווען שרעקליך אומגעדולדיג. ער האָט שוין געוואָרט, אַז די אַלטע טשעטשענקע, איהר אייניקעל און קאַדי זאָלען אַנטשלאָפען ווערען.

ער האָט זיך איינגעהאָרכט: שלאָפען זיי שוין? טאָמער שלאָפען זיי נישט, קאָנען זיי נאָך דערהערען, ווי ער קריכט אַרויס דורכ'ן פענסטער.

ער וואַרפט זיך אַזש פון אומגעדולד און אויפרעגונג. ער האָרכט זיך יעדער איין: פון די אַנדערע צימערען דערטראָגט זיך א שטאַרק כראָפּען. „געוויס שלאָפען זיי שוין“, טראַכט קיביראַוו און ער הויבט זיך פאָרזיכטיג אויף פון געלעגער.

ער שטעלט זיך אויף, טוט זיך שנעל אָן, זעהר פאָרזיכטיג עפענט ער דאָס פענסטער און קוקט אַרויס אין דרויסען.

אין דאָרף הערשט א טויטע שטילקייט. אַלץ שלאָפט, קיביראַוו שפּרינגט דורכ'ן פענסטער און לאָזט זיך שנעל לויפען אין דער געדיכטער פינסטער ניש גלייך קיין גראָזני.

אַרום האַלבער נאַכט האָט אימיצער האַסטיג אָנגעקלונגען אין דער פּריוואַטער וואוינונג פון פּאָלקאָווניק ליעשניעווסקי אין גראָזני, דעם פּאָלקאָווניק פון דאָגעסטאַנער פּאָלק. דער פּאָלקאָווניק איז שוין געשלאָפען, בלויז דער בעדינער זיינער, אַ סאָלדאַט, האָט זיך נאָך געפאָרעט, וואַשענדיג די טעלער נאָכ'ן פּאָלקאָווניק'ס וועטשערע.

— אַ-ם טייוועל, ווער קאָן עס אַזוי שפּעט קלינגען? — גיט זיך דער בעדינער אַ ריס פון אָרט און, נישט אָבווישענדיג זיך די נאַסע הענט, געהט ער צו צו דער טיר און פרעגט מיט א בייזער שטים:

— ווער איז דאָרט?

— עפּעס. עס האַנדעלט זיך וועגען זעהר אַ וויכטיגען ענין.

— אָבער זאָגט, ווער איהר זענט. איך לאָז נישט אַריין אַרום האַלבער נאַכט קיין אומבעקאַנטע מענשען.

— אז איך וועל אייך זאָגען, וועט איהר אויך נישט וויסען ווער איך בין. עפּענט!

— טאַ געהט אייך געזונטערהייד! — ענט־פערט דער בעדינער און נעהמט צוריקגעהן, כדי ווייטער צו וואַשען די טעלער.

אָבער דאָס קלינגען הערט נישט אויף, פון יענער זייט טיר שרייט מען:

— עפען, סאָלדאַט, ס'האַנדעלט זיך וועגען א לעבענס-פראַגע!

(פאָרטזעצונג קומט)

זאַל פילהאַרמאָניע טעל. 213 84

אַ סאָוויעטישער גאַסט אין לאָדז!

מאָרגען, מיטוואָך, 8.30 אָוונט

נאָר איין־איינציגער קאָנצערט פון סאָוויעטישען פענאָמענאַלען פידעל־שפּילער פון וועלט־רוהם

Dawid Ojstrach

לאַורעאַט אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פידעל־קאָנקורס א. נ. ה. וויע־ניאַווסקי און אויף די אַלסאָוויעטישע קאָנקורסען.

ביים קלאַוויר: **F. TOPILIN**

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. פערקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

בעפאַלען יודישע דורכגעהער

(א) אויף ציגעל־גאַס 22 איז בעפאַלען און צושלאָגען געוואָרען דורך אומבעקאַנטע פערשוינען דער שניידער פרץ אראָנאָוויטש. פאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף

* * *

אויף פאָמאָרסקאַ 89 איז בעפאַלען געוואָרען דער 19־יעהריגער בראָנשטיין פון פאָלודניאָוואַ 18 דעם פערוואונדעטען האָט די פאָגאָטאָוויע ערטיילט הילף.

זעלבסטמאָרדען

(א) אין טויער אויף אַנדראַוואַ 22 האָט אויסגעטרונקען אַ גרויסע דאָזע יאָדינע, מיט'ן צוועק צו בעגעהען זעלבסטמאָרד, די 34־יעהריגע סטעפאַניאַ קוכאַרטשיק, אַ היימלאָזע און אַר־בייטסלאָזע.

די פאָגאָטאָוויע האָט די זעלבסטמערדערין אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז נוים.

* * *

אין טויער אויף זגערזשער 21 האָט געפרובט צו בעגעהען זעלבסטמאָרד דורך אויסטרונקען סובלימאַט דער 42־יעהריגער פעליקס פּאָקאַרסאַ פון קעלץ.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז דער זעלבסט־מערדער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די סיבה — אַרבייטסלאָזיגקייט און הונגער.

שווערער אומגליקס־פאַל מיט אַ יודישען שאָפער

(א) דער 34־יעהריגער שאָפער שלמה קאַ־צענבערג פון קאַליש, האָט רעפּערירט אַ אויטאָבוס אויף דער סטאַציע וואָלטשאַנסקאַ 232. בעת דער אַרבייט האָט איהם דער אויטאָ צוגעקוועטש אויף דעם אופן, אַז ביי איהם איז בעשעדיגט געוואָרען דער שאַרבען און ער האָט בעקומען אַ מוח ערשיטערונג.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז דער אומגליק־ליכער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

פון צענטר. יוד. האַנדווערקער־פערבאַנד

פילסודסקיעגאָ 69

דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער פער־באַנד מאַכט אויפמערקזאַם אַלע האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער, אַז אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס אין פערלויף פון די טעג מוזן די הויזווירטען מעלדען אין מאַגיסטראַט אַלע שילדען, וואָס געפי־נען זיך אין זייערע הייזער, כדי אויסצומעסטען דעם שילדען־שטייער, דאַרף יעדער צו היטען, אַז די שיל־דען זאָלען גענוי אויסגעמאָסטען ווערען.

די האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער, וואָס בעזיצען שילדען אָדער רעקלאַמע שענקלעך, וואָס ווערען נישט בענוצט דאַרפען זיי שוין בעזייטי־גען און וועגען דעם מעלדען דעם הויז־ווירט.

* * *

דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער־פער־באַנד מאַכט בעקאַנט, אַז די הנחות אין דער עלעק־טראָווניע, וואָס זענען ערטיילט געוואָרען אויפ'ן סמך פון אַ בעשיינינונג פון דער צענטראַלע זענען ווייטער חל.

די אַלע האַנדווערקער און קליינאינדוסטריע אונטערנעהמונגען וואָס בעזיצען פראָנט־געוועלבער קענען ווייטער גענוסען פון דער הנחה.

זאָקענמאַכער, וואָס בעזיצען מאָטאָרען, קענען אויך בעקומען אַ הנחה־טאַריף אויף קראַפט און ליכט.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט דער סעקרעטאַריאַט פון דער צענטראַלע אין די אַמט־שעה'ן.

פון מעטאַל־צעך.

נעכטען איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען יודי־שען האַנדווערקער פערבאַנד פאָרגעקומען די צווייטע פאָרלעזונג פון פאָרגענומענעם דורכ'ן מעטאַל־צעך ציקל רעפעראַטען פאַר די האַנדווערקער פון מעטאַל־פאַך.

די פערזאַמלונג עפענט דער סטאַרשי פון צעך ה' ריזשיק און ווייזט אָן אויף דער נויטיגקייט פון די רעפעראַטען און דאָס איז דער פאַקט, וואָס צו יעדע פאָרלעזונג קומט אַ גרויסער עולם מעטאַל־מייסטער און אפילו אַרבייטער פון דעם פאַך. אין די פאָרלע־זונגען ווערען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט און פער אינטערעסירונג אויסגעהערט.

ה' אינזש. טרייסטער האַלט דעם ערשטען פאָר־טראַג אויף דער טעמע, „פאָרמירען און גיסען אייזען" וועגען אַרט פון שמעלצען און גיסען אייזען, גוסאייזען, ווייזט אָן אויף די פערשידענע פעהלערן, וואָס ווערען בעגאַנגען ביים גיסען. און גיט אָנווייזונגען ווי אַזוי צו פאָרמירען די פערשידענע מאָדע־לען צום גיסען א. אַ.

דעם צווייטען פאָרטראַג האַלט ה. ל. לאַסמאַן א. ד. ט. די יסודות פון גאַלוואַניזאַציע, וועגען כע־מישען פּראָצעס פון גאַלוואַניזאַציע, וועגען די פאַר־מען פון קופּערן, ניקלען, כראָמען א. א.

די פערזאַמעלטע האָבען מיט גרויס אינטערעס אויסגעהערט די פאָרטראַגען און שפּעטער זענען גע־שטעלט געוואָרען פערשידענע פראַגען אין פאַך־ענינים, אויף וועלכע די רעפערענטן האָבן געענט־פערט.

אויף דער פערזאַמלונג זענען געווען אַנוועזענד די מיטגליעדער פון צעך מיט זייערע אַרבייטער ווי אויך נישט מיטגלידער.

בקרוב זאָל פאָרקומען אַ גאַנצע רייהע ווייטערדי־גע פערשידענע רעפעראַטען.

היינט פּראָטעסטירט דאָס לאָדזער נאַציאָנאַלע יודענטום געגען אַנוואָרפען דעם לעגיסלאַטיוו־ראַט אין ארץ־ישראל

גרויסע פאָלקס־פערזאַמלונג אין פילהאַרמאָניע

היינט אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע די גרויסע פּראָטעסט־פערזאַמלונג געגען פּראָיעק־טירטען לעגיסלאַטיוו־ראַט אין ארץ־ישראל.

די דאָזיגע פערזאַמלונג וועט דאַרפען ברענ־גען צום אויסדרוק דעם שאַרפסטען און ענטשלאָ־סענעם פּראָטעסט פון היגען נאַציאָנאַלען יודענטום געגען אַזאַ קראַפּזרשאַפט אין א"י. וועלכע זענען עלול צו שאַדען די אינטערעסען פון אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל.

היינט אָוונט אין דער צייט פון פּראָטעסט־פערזאַמלונג, וועלען אַלע נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציעס זיין געשלאָסען.

—※—

פון פאַלעסטינע־אַמט

די ה"ה פישערמאַן יצחק און שלינאָוויץ ישראל זאב דאַרפען זיך מעלדען אין היגען ארץ־ישראל אַמט (שרודמיעסקאַ 29) פון 10 ביז 1 פאַרם. אין ענין פון זייער עליה קיין ארץ־ישראל.

די קעטלער־סעקציע

ביי דער עקספּאָזיטור. פּיעטריק. 20

האָט געוועהלט אַ נייע פערוואַלטונג, וועלכע האָט זיך קאָנסטיטויאירט: פּרעזעס — ש. קאַמינסקי, וויצע־פּרעזעס — מ. זאַלצבערג, עהרען־סעקרעטאַר — ה. זילבערשטיין, סעקרעטאַר — ד. גאַרטלער, קאַסירער — ח. גאָלדקראַנץ. רעווידיר קאָמיסיע: סאַנדראָווקי און גאָלדמאַן. שירות־געריכט: קאַמינסקי, גאָלדקראַנץ און גאָלדמאַן.

פון יוד. פרויען־שוץ־פעראיין

דער זשורי פון אויסשטעלונגס־קאָמיטעט א. נ. „שוץ איבערן קינד און יוגענדליכען" האָט אָנער־קענט פאַר'ן לאָדזער יודישען פרויען־שוץ־פעראיין אַ עהרען־אויסצייכנונג אין דער פאָרם פון אַ לויב־בריף פאַר'ן אָנטייל אין דער אויסשטעלונג און ביז איצטיגער טעטיקייט אויפן געביט פון געזעלשאַפט־ליכער שוץ.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאָלג. טעג!

אויסערגעוועהנליכער דאָפּעלט־פּראָגראַם!

I

מעכטיגע אינהאַלטסרייכע דראַמע א. נ.

2 יתומים

אין די הויפּטראָלען:

R. DEREANE i JAN MARTINELLI

II

אַלס אויסערן פּראָגראַם אַ פילם מיט מעלאָדיע און געזאַנג א. נ.

„JULIKA"

מיט Gitta Alpar און Gustaw Fröhlich

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 פריה.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער־שוועכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

אויפ'ן דערנער־וועג

שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן

3)

— איך האָב דערויף נישט וואָס צו ענטפערען, דאָס איז אַ פּראָוואָקאַציע און נישט מעהר! — האָט מיאַסניקאָוו אויסגערופען.

— פּראָוואָקאַציע, זאָגט איהר? — האָט די דאַמע איראָניש איבערגעחזרט. — איך האָב אייך דערקענט, ווי נאָר איך בין אַריין אַהער. אין די ערשטע מינוטען האָב איך א ביסעל געצווייפעלט; אָבער ווען איך האָב בעמערקט, אַז איהר ציטערט אויף ביי מיין אָנבליק, האָב איך פערשטאַנען, אַז איהר האָט מיך דערקענט, אַט דאָס זעלבע מיידעל וואָס האָט אייך עטליכע מאָל געהאָלפען אַנטאַן דעם מאַנטעל אין דער וואוינונג פון פאָלקאָווניק רעדל און איהר האָט דאַן אַזוי פרעך געמאַכט חנ'דלעך, דערמאַנט זיך נאָר גוט, הער מיאַסניקאָוו!.. דערמאַנט אייך אָן די קאָמפּלימענטען, וואָס איהר פלעגט מיר מאַכען.

זי האָט זיך אויפגעשטעלט און אויסגערופען:

— יאָ, אין אונזער גענעראַל־שטאַב געפינט זיך אַ שפּיאָן און אַט דאָס איז ער!

מיאַסניקאָוו האָט אַרויסגעכאַפּט זיין רעוואָלווער, אָבער אין דעם זעלבען מאָמענט איז צו איהם צוגעלאָפען יאַבלאָנאָווסקי און איהם אָנגעכאַפּט ביי דער האַנט.

— וואָס געהט איהר טאָן! — האָט ער אַ געשריי געטון. — איהר פאַרראַט זיך דערמיט, הער מאַיאָר, איהר זענט אַרעסטירט!

מיאַסניקאָוו האָט אַרויסגעלאָזט דעם רעוואָלווער פון דער האַנט און מיט אַ וואַהנזיניגען בליק גע־קוקט אויף יאַבלאָנאָווסקי'ן.

פּלוצלינג האָט ער זיך מיט אַ געוואַלדיגער קראַפט אַ ריס געטון פון אָרט, מיט זיין ריזיגער פויסט אַ זעץ געטון דעם פאָלקאָווניק צווישען די אויגען מיט אַזאַ כוח, אַז יענער איז בעוואוסטלאָז אַוועקגעפאַלען אויף דער ערד, דערנאָך האָט ער זיך, ווי אַ ווילדע חיה, געוואָרפען אויף דער דאַמע. זי האָט געגעבען אַ געשריי, אָבער אין זעלבען אויגענבליק האָט ער איהר פערשטאָפּט דאָס מויל מיט אַ פּאַק פּאַפּירען, וואָס ער האָט אַרויסגע־שלעפּט פון דער קעשענע.

ער האָט מיט שרעק אַלע ווײַלע אויסגעדרעהט דאָס געזיכט צו דער טיר, מורא האָבענדיג, עס זאָל נישט אַרײַנקומען פון צווייטען צימער דער אַפּי־צער, וועלכער נעמט אויף די געסט, וועלכע קו־מען צו יאַבלאָנאָווסקי'ן. פון זיין שטערען איז געראָנען אַ קאַלטער שוויס, זיינע אויגען זענען גע־ווען אויפגעריסען און ווילד.

עס זענען דורך עטליכע מינוט. ער האָט א קוק געטון אויף דער דאַמע. זי איז געלעגען אויף דער ערד מיט א ברוין־בלוי געזיכט. ער האָט זיך איינגעהערט: ניין, זי אָטעמט שוין נישט!

ער האָט זיך אויסגעגלייכט, גלייך געמאַכט אויף זיך די קליידער, אין אָרדנונג געברענגט די צושויבערטע האָר, פאָרזיכטיג געעפֿענט די טיר און אַרויס.

ער איז צוגעגאַנגען צום אָפיצער און געזאָגט:

— דער הער פאָלקאָווניק האָט געבעטען איהם נישט צו שטערען. ער האָט אַ וויכטיגע קאָנפערענץ מיט דער דאַמע.

מיאַסניקאָוו איז שנעל אַראָפּ פון די טרעפּ פון גענעראַל־שטאַב און איינזעצענדיג זיך אין אַ דראָזשקע, האָט ער אַ געשריי געטון צום דראָזשקאָזש:

— פאָהרט, ווי שנעל איהר קענט באַר. צום וויענער וואָקזאַל, ווייל איך האָב בלויז צעהן מינוט צייט צום אָפּגעהענדען צוג.

אין אַ האַלבער שעה אַרום איז מיאַסניקאָוו געזעסען אין צוג, וואָס האָט איהם געפיהרט קיין סאָסנאָוויץ.

אין סאָסנאָוויץ האָט ער זיך איבערגעטאָן אין ציווילע קליידער און איז אין אַ האַלבער שעה אַרום שוין געווען אין דייטשלאַנד.

צומאָרגענס איז ער געפאָהרען קיין וויען און אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון פאָלקאָווניק רעדל'ס וואוינונג.

קאַפּיטעל זעקס

מען פערלעגט אַ נעץ

די פיהרער פון רוסישען גענעראַל־שטאַב זע־נען פשוט געווען פערצווייפעלט. אין האַרץ פון די העכסטע אַרמעע־פיהרער — אַ שפּיאָן! אין דער שפּיאָנען־אָפּטיילונג פון גענעראַל־שטאַב — אַ אַגענט פון עסטרייך! פאַר דער רוסישער רעגירונג איז קלאָר געווען, אַז אין דעם אַלעם איז דאָ די האַנט פון דעם עסטרייכישען שעף פון די שפּיאָ־נען, דעם פאָלקאָווניק רעדל. דאָס האָט ער אַריינגע־זעצט מיאַסניקאָוו'ן אין רוסישען גענעראַל־שטאַב. צוליב מיאַסניקאָוו'ן זענען אַלע רוסישע שפּיאָנען אין עסטרייך ענטדעקט געוואָרען, ווייל ער פלעגט איבערשיקען קיין וויען די נעמען פון די דאָזיגע שפּיאָנען.

אין רוסישען גענעראַל־שטאַב האָט מען איצט געמאַכט פערשידענע פּלענער, ווי אַזוי פּטור צו ווערען פון דעם דאָזיגען געפעהרליכסטען געגנער — רעדל. צוליב רעדל'ס מעשים איז געשטאַנען אין קאָן די זיכערקייט פון דער רוסישער מלוכה. רעדל'ס מענשען האָבען זיך דאָך אַריינגעקריגען אין דער העכסטער אַרמעע פיהרונג, אין אַלע מילי־טערישע אַנשטאַלטען.

און אַט איז דער פאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי אַרויסגעטראָטען מיט א פּלאַן. דער פּלאַן איז גע־ווען אַזוי ריזיקאַליש און האָט אויסגעזעהען אַזוי פאַנטאַסטיש־ אַז אין רוסישען גענעראַל־שטאַב האָט מען שטאַרק געצווייפעלט, צי דער פּלאַן וועט זיך לאָזען דורכפיהרען. אָבער דער פאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי האָט ערקלערט מיט א זיכערער שטים:

— איך פערזיכער אייך, מיינע הערען, אַז דער פוקס רעדל וועט זיך אין קורצען געפינען אין אונזער שטייג.

— אָבער ווי אַזוי וועט איהר דורכפיהרען אייער פּלאַן?

— נו, נו, איהר וועט שוין זעהען!

דער רוסישער פאָלקאָווניק האָט זיך צופרידע־נער געריבען די הענט. ער האָט אַריינגערופען זיין בע־דינער און געהייסען צוגרייטען די קאַרעטע.

אַריינזעצענדיג זיך אין דער קאַרעטע, האָט יאַבלאָנאָווסקי בעפוילען צו פאָהרען אין דעם קאַ־באַרעט „אַקוואַריום".

* * *

עס איז געווען אַ פראָסטיגער פריהמאָרגען. איבער די וויענער גאַסען האָט זיך געשאָטען א דינער, בלישטשענדער שניי, וועלכער האָט זיך צולייגט איבער די טראָטואַרען ווי בריליאַנטען־שטויב.

צו דער איינגאַנגס־טיר איז צוגעקומען א הויכע, שלאַנקע דאַמע, אָנגעטאָן אין א טייערען פוטער־פעלץ און א פּרעכטיגען באָאַ־קאָלנער. זי איז געווען יונג און ענטציקענד שעהן.

אין דעם מאָמענט, ווען די דאַמע איז געשטאַ־נען אין פערלעגענהייט און נישט געוואוסט וואָס אָנצוהויבען צו טאָן, האָט זיך אויף די טרעפּ בע־וויזען א יונגער אָפיצער.

— איך דאַרף אין א וויכטיגער אַנגעלעגענהייט צום הער פאָלקאָווניק רעדל.

— צום הער פאָלקאָווניק רעדל? אַזוי? אין וואָס פאַר אַן אַנגעלעגענהייט?

— ענטשולדיגט מיר זעהר, — האָט דער אָפי־צער ערקלערט, — דער פאָלקאָווניק רעדל איז איצט שטאַרק פערנומען. איך וועט אויפנעמען דער אָפיצער, וועלכער איז א געהילף צו פאָלקאָווניק רעדל.

די דאַמע האָט לייכט פערביסען מיט די ליפּען. זי האָט א שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ צום אָפיצער, געזאָגט „דאַנק שעהן" און געעפענט די טיר...

זי האָט זיך געפונען אין אויפנאַמס־קאַבינעט פון דער שפּיאָנען־אָפּטיילונג ביים עסטרייכישען גע־נעראַל־שטאַב.

ביי אַ גרויסען שרייב־טיש איז געזעסען אַ מי־ליטער־מאַן אין ברילען און ווען די דאַמע איז אַריינגעקומען האָט ער זי בעטראַכט מיט אַ דורכ־דרינגענדען בליק פון אונטער די ברילען.

ער האָט זי געבעטען זיצען.

— וואָס פערלאַנגט איהר? — האָט ער גע־פרעגט און זיך נישט געקאָנט אָביוואונדערן פון איהרע פּרעכטיגע געזיכטס־שטריכען.

— איך דאַרף מיט דעם הער פאָלקאָווניק רעדל רעדען וועגען א זעהר פערטרויליכען ענין.

— איך בין זיין פערטרעטער, ביטע רעדט.

די דאַמע האָט א רגע געשוויגען און געוואָר־פען א בליק אויפ'ן גרויסען צימער.

אַנטקעגענאיבער איהר זענען געהאַנגען צוויי פּאָרטרעטען פון אַלטע עסטרייכישע הערשער. דער־נעבען, אַ'ויף אַנטקעגען איהר, איז געהאַנגען אַ קעסטעלע, אויף וועלכען ס'איז געשטאַנען אויפגע־שריבען: „הויז־אַפּטייקעל" אויפ'ן שרייב־טיש זע־נען געלעגען פונאַנדערגעוואָרפען פערשידענע פּאַ־פּירען. אויף אַ טייל פּאַפּירען האָט די דאַמע בע־מערקט די אויפשריפט „שטרענג געהיים"!

זעהענדיג, אַז די דאַמע שווייגט, האָט דער מיליטער מאַן נאָך אַמאָל א זאָג געטון:

— אַלזאָ, וועגען וואָס האַנדעלט זיך? איהר קאָנט רעדען אומגעשטערט.

(פאָרטזעצונג קומט)

אפענע ווענדונג צו דער פערוואלטונג

פון זאקען=פאבריקאנטען ביים האנט- ווערקער=פערבאנד פילסודסקיעגא 69

(אַ בריף אין רעדאַקציע)

דעם 30-טען פ. ח. האָבען מיר זיך געווענדעט צו אייך נאָך אויפקלערונגען וועגען אייער פאַלשער אויף אונז בעשולדיגונג פון אייער פאַרשטעהער ה' האָפמאַן, וועלכער האָט זיך דערלויבט צו זאָגען, אז די זאָקען־אויספּערטיגער, דערלויבען זיך אויף שאַנטאַזש אין בעצוג צו די זאָקען־פאַבריקאַנטען. מיר האָבען אייך געבעטען אונז אויפצוקלערען, וואָס פאַר אַ שאַנטאַזש איהר מיינט און וועמען פון אונז איהר מיינט? ווייל מיר אלס אָרגאַניזאַציע פיהלען זיך גע־טראָפען פון דער פאַלשער בעשולדיגונג. אויף דעם האָט איהר אונז ד. 2-טען ד. ח. געענטפערט, אז מיר האָבען אייך געשריבען אַ נישט געזעלשאַפטליכען בריף און נישט אָפיציעל. אין דאָזיגען בריף ראַט איהר אונז צו רופען דעם ה' האָפמאַן צו אַ שידס־געריכט; איהר מיידט בכלל אויס אונז צו ענטפערן אויף אונזער ווענדונג; פאַרוואָס ווילט איהר זיך איצט אַרויסדרעהען פון קלאָר צו ענטפערן? — ווייל איהר האָט נישט וואָס צו ענטפערן! אָט האָט אייער פאַרשטעהער געלאָזט פאַלען אונפעראַנטוואָרטליכע בעשולדיגונגען, און ווען מיר שטעלען אייך צו דער וואַנט, און מ'דערמאָנט אייך, אז פאַר אַזעלכעס מוז מען זיין פעראַנטוואָרטליך — דרעהט איהר זיך אַרויס פון ענטפערן. אַזוי טוען געזעלשאַפטליכע פאַרשטעהער? אַן אָרגאַניזאַציע מוז רעדען קלאָרע ווערטער, פאַרוואָס זאָגט איהר נישט וואָס פאַר אַ שאַנטאַזש איהר מיינט און וועד פון אונזערע מיט־גלידער האָט דערמיט אַ שייכות?

איהר, זאָקען־פאַבריקאַנטען נוצט אויס די אָרימ־קייט פון די קעטלערס, כדי אייך צו בעפרייען פון אייערע לאַסטען, איצט ווילט איהר שרייען: „כאַפּט דעם גנב". אמת, מיר האָבען אייך צייט געגעבען 3 טעג אויף אונזער בריף צו ענטפערן — אויב נישט, וועלען מיר ציהען קאָנסעקווענצען.

אָבער פאַרוואָס געעהרטע הערן, טיושט איהר דאָס שלעכט אויס? מיר פערשטעהען קאָנסעקווענצען געזעלשאַפטליכע, ווי עס פּאַסט פאַר אַ געזעלשאַפטלי־כער אָרגאַניזאַציע ווי מיר זענען. און איהר, אז „מ'קלאָפּט אויפ'ן טיש — רופט זיך אָפּ די שער", איהר קאָנט נישט אַנדערש פערשטעהן קאָנסעקווענ־צען, נאָר אַזעלכע, ווי איהר זייט געוואוינט אָנצוּ־ווענדען לגבי אונז.

אין קיין וויטערע דיסקוסיעס וועלען מיר זיך מיט אייך נישט אַריינלאָזען. מיר פאָדערן אייך אויף אין פערלויף פון דריי טאָג נאָך דער דאָזיגער ווענ־דונג אונז קלאָר און דייטליך צו ענטפערן, וואָס פאַר אַ שאַנטאַזש האָט אייער פאַרשטעהער ה' האָפמאַן געמיינט און וועד פון אונז איז דערמיט פערבינדען? פאַר אונז איז אייער פערוואַלטונג פעראַנטוואָרטליך פאַר די רכילות, וואָס האָט אָפיציעל אייער פאַר־שטעהער געוואָרפען אויף אונזער נאָמען. מיר וואַר־טען דעם בעשטימטען טערמין אויף אייער ענטפער.

מיט אכטונג

די פערוואַלטונג פון דער קעטלער־סעקציע בײַ דער האַנדווערקער - עקספּאָזיטור אויף לאָדז, פעטריקאָווער 20

געשפּילט זיך מיט אַ סטראַשאַק

(א) בעת מאַניפּולירען מיט אַ סטראַשאַק איז פערוואונדעט געוואָרען דורך אַ פלוצלינגער שאָס דער 45=יעהריגער וואַצלאַוו כראַבאַטשינסקי, לודוויקאַ 21, די פאַגאָטאָוויע האָט איהם ערטײלט הילף.

נאָר צוויי טעג חגא

געשלעגען און מעסער־שטעכערייען

(א) עהערנעכטען איז אין דער קאָלאָניע גאָס־פּאָדאַזש (לאָדזער פּאָוויאַט) איינגעאָרדענט געוואָ־רען אַ פערווײלונג דורך די סטזשעלצעס, אין וועל־כער סהאָבען צווישען אַנדערע אַנטיילגענומען די ברידער אַנטאָני און וולאַדיסלאַוו סאַדלאַ.

בעת דער פערווײלונג האָט זיך אָנגעהויבען אַ געשלעג, בעת וועלכען ס'זענען שטערבליך פער־וואונדעט געוואָרען די ברידער סאַלדאַ און זייער פאָטער.

אַלע 3 זענען אין גסיסה־צושטאַנד דורך די לאָדזער פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.

אויפ'ן אָרט פון בלוטיגען געשלעג איז אָנגעקומען די פּאָליציי, וועלכע פיהרט אַ שטרענגע אויס־פאָרשונג.

* * *

בעת אַ געשלעג אויף מאַלינאָוואַ 10 איז שווער פערוואונדעט געוואָרען דער 29־יעהריגער זיגמונט סטעמפּניאַק.

* * *

אויף פּיאַסקאָוואַ 13 איז בעת אַ געשלעג צווישען שכנים פערוואונדעט געוואָרען די 20־יעה־ריגע קאַמאַשינאַ פּאָקשיווינסקאַ.

* * *

אויף קאָנטנאַ גאַס איז צושלאָגען געוואָרען דורך אונבעקאַנטע אָנפאַלער דער 21־יעהריגער סטע־פאַן וואַשאַק.

* * *

אויף פּיאַסקאָווא 19 איז בעת א געשלעג מערדערליך צושלאָגען געוואָרען אַ געוויסער הענריק פּיעניאָנזשעק.

* * *

אויף גדאַנסקא 144 איז בעפאַלען געוואָרען געוואָרען דורך אונבעקאַנטע שלעגער דער 35־יעה־ריגער פעליקס האַנקע, וועלכער איז שווער פערוואונ־דעט געוואָרען.

* * *

אויף עמיליאַ־גאַס איז בעת א געשלעג שווער פערוואונדעט געוואָרען אַ געוויסער יאַן כמיעטשיק.

* * *

אויף פּאָמאָרסקאַ 80 איז פאָרגעקומען אַ גרויס געשלעג צווישען שיכורים. דער 25־יעהריגער וולאַדיסלאַוו אַלטשיק איז שווער־פערוואונדעט געוואָ־רען און ער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

* * *

אויף פּיאַסטאָווסקיעגאָ איז בעת אַ געשלעג צווישען שכנים צושלאָגען געוואָרען דער 20־יעה־ריגער אַנטאָני פאַנקאָן.

* * *

אויף עק מוראַרסקא און לימאַנאָווסקיעגאָ זע־נען בעת אַ געשלעג צושלאָגען געוואָרען דער 34־יעהריגער יוזעף קולעצקי און דער 30־יעהריגער יוזעף קוזשניק.

* * *

אויף פּאָדזשעטשנאַ גאַס איז בעפאַלען געוואָרען און פעראַוואונדעט געוואָרען אַ געוויסער יולאַדיס־לאַוו שינדלער.

אין אַלע דערמאָהנטע פאַלען האָט אינטער־ווענירט די פּאָגאָטאָוויע און פּאָליציי.

גרויסע מענדעלע־פייערונגען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די גרויסע מענדעלע־פייערונגען וואָס קומען פאָר בײַ אונז אין לאַנד אָרדענט אויך איין די געז. „אייזענשלאָס ביבליאָ־טעק" צוזאַמען מיט דער „יודישע טעאַטער סטודיע" גרויסע מענדעלע־פייערונגען אין טעאַטער ראָזמאַי־טאָשטשי שבת דעם 11-טען און זונטאָג דעם 12-טען יאַנואַר ה. י. 6,15 נ. מ. אין פּראָגראַם איז פאָר־אויסגעזעהען: 1) איינלייטונגס וואָרט וועגען מענ־דעלעס לעבען און שאַפען פון ת' מ. בערשלינג 2) טעאַטער פאַרשטעלונג מסעות בנימין השלישי אין 9 בילדער אונטער דער רעזשי פון אידעס, 3) אין פאַיע אַ מענדעלע אויסשטעלונג.

אַקציע לטובת דער ענציקלאָפּעדיע

נאָך דער אָפּיציעלער, פייערליכער זיצונג, האָט די פערוואַלטונג פון געז. פריינד פון ייוואָ אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג מיט'ן גאַסט פון וואַרשאַ, ה' לעאָ פינקעלשטיין, וועלכער איז געקומען קיין לאָדז אין ענינים פון דובנאָוו־פאָנד, וועלכער האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל אַרויסצוגעבען אַן ענציקלאָפּעדיע אין יודיש.

אויף דער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אין לאָדז אַן אָרטיגען קאָמיטעט, וועל־כער זאָל האָבען די אויפגאַבע צו ערווערבען אַבאָנענטען און קויפער פון דער יודישער ענצי־קלאָפּעדיע און בכלל מיטהעלפען צו דער דערשיי־נונג פון די רעשט בענדער פון דער יודישער ענציקלאָפּעדיע.

טעאַטער, מוזיק און פערווײלונג (קאָמוניקאַטען)

גרויסער קאָנצערט פון פאָלקס־כאָר אין פילהאַרמאָניע

דער קאָנצערט פון פאָלקס־כאָר בײַ דער געז. „קול־טור־ליגע" וועלכער קומט פאָר דינסטאָג דעם 14-טען יאַנואַר אין פילהאַרמאָניע, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג אין די מוזיקאַלישע קרייזען בײַ אונז אין שטאָט. נאָך זייער גרויסע דערפאָלגען פון די לעצטע קאָנצערטען אין העלענאָוו און פילהאַרמאָניע, האָט דער כאָר אונטער דער רוטינירטער אָנפיהרונג פון פּראָפ. רידער צוגעגרייט פאַר די לאָדזער מוזיק־ליבהאָבער אַ פרעכטיגען, אין לאָדז נאָך נישט אויסגעפיהרטען פּראָ־גראַם.

כדאי צוצוגעבען, אַז אין דעם קאָנצערט נעמט אָנ־טייל די בעקאַנטע פידלערין בראָניסלאַוואַ ראָטשטאַט.

אין פּראָגראַם געהען אַריין: קאָמפּאָזיציעס פון הענ־דעל, הײדען (פראַגמענטען פון אָראַטאָריום „וועלט־בע־שאַפונג" צום ערשטען מאָל אין יודיש), באַראַדין ווי אויך יודישע קאָמפּאָזיציעס פון ווײנער, שומפּער, געל־באַרט און אַנדערע.

סאָוויעטישער פידעל־שפּילער ד. אויסטראַך אין לאָדז

שוין מאָרגען דעם 8-טען ד. ח. 8.30 אָוונט קומט פאָר אין זאַל פילהאַרמאָניע דער מייסטער־קאָנצערט פון געניאַלען סאָוויעטישען פידעל־שפּילער דוד אויסטראַך, לאַורעאַט פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנקורס א. נ. פון ה. וויעניאַווסקי אין וואַרשאַ און פון אַ סך אַלסאָוויעטישע קאָנקורסען. דוד אויסטראַך איז בעקאַנט אין לאָדז פון זיינע קאָנצערטען אין פאָריגען יאָהר, ווען ער האָט אויפן קאָנקורס אין וואַרשאַ אַרויסגערופען אַזאַ רעוואָלאַציע צווישען מוזיקאַלישע ספערען. איצט געהער אויסטראַך צו די בעסטע פידעל־שפּילער פון דער וועלט.

דעריבער איז גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס דער דאָזיגער קאָנצערט האָט אַרויסגערופען אַזאַ אונגעהויערע פעראינטערעסירונג אין לאָדז.

ראַדיאָ - ווינקעל

פינף טויזענד זלאָטעס קאָסט אָפּ איין שעה ראַדיאָ אוידיציעס.

דער ראַדיאָ הערער, וואָס האָט אַזוי ליב צו קריטיקירען די אוידיציעס, גיט זיך מסתמא נישט אָפּ קיין חשבון דערפון ווי וויט עס דערגרייכט די אָנ־שטרענגונג מצד דעם פּוילישען ראַדיאָ, כדי צו געבען די אַבאָנענטען אַ פּראָגראַם וואָס זאָל שטעהען אויף אַ וואָס העכערער מדרגה.

ווען מען פרובט פערגלייכען די אַלגעמיינע צאָהל פּוילישע ראַדיאָ אַבאָנענטען מיט דער צאָהל אויסלענ־דישע ראַדיאָ־אַבאָנענטען, קומט אויס, אַז פּוילען בלייבט שטעהן ערגיץ אין אַ ווינקעל. דאָס פער־שטעהט זיך האָט אַ גרויסע ווירקונג אויף די מעג־ליכקייטען פון פּוילישען ראַדיאָ.

די אויסלענדישע ראַדיאָ געזעלשאַפטען קענען זיך גיכער ערלויבען צו מאַכען גרויסע אינוועסטיציעס; זיי קענען אָנגאַזשירען גרעסערע מוזיקאַלישע טרופּעס, סאָליסטען; קענען געבען הויכע נעהאָלטען, טאַנטיעמעס, האָנאָראַר, אַ חוץ אַלעם זענען די מערב־אייראָפּעאישע לענדער סתם רייכער אין אַרטיסטען. זייערע מעגליכקייטען זענען ברייטער אויך דערפאַר, וואָס זייער קולטור איז אַן עלטערע, דעסגלייכען איז די געזעלשאַפט גופא אַרטיסטיש צוגעגרייטער, אייד־דער דאָ. יענע, די אויסלענדישע ראַדיאָ געזעלשאַפ־טען האָבען פאַר זיך אַ ברייטען קוואַל, און קענען פון איהם שעפּען בהרחבה. דאָ, אין פּוילען אָבער איז אַלץ אַנדערש. דער פּוילישער ראַדיאָ מוז גאַנץ אָפּט ערשט שעפען און ערוועקען די שאַפענדע כוחות מיט צואַרבייטען מיטן פּראָגראַם.

די דאָזיגע הנאה פון הערען אַ וואָס אַמאָל רייכער פּראָגראַם אין פּוילישען ראַדיאָ פאָדערט נישט בלויז אַ סך זאָרגעוודיגקייט און אַרטיסטישער איי־ווענין, מצד דער פּראָגראַם־דירעקציע, נאָר אויך גע־וואַלדיגע סומען געלד.

בלויז איין שעה ראַדיאָ פּראָגראַם קאָסט אָפּ אַזש 5000 זלאָטעס. דאָ קומט נאָך צו דאָס, וואָס אַ וואָ־כענדיגער טאָג האָט 11½ שעה, יום־טובים — צו 14½ שעה, מיט נאָך דריי שעה מעהר, זאָל מען דאָס פּרובירען געבען אַ רעכען אויס וויפיל דאָס קאָסט אָפּ אַ חודש וועגן שמועסט, וויפיל אַ יאָהר, קאָסט אָפּ — קאָן מען זיך ערשט פאָרשטעלען וואָס פאַר אַ סומע דער פּוילישער ראַדיאָ גיט אויס אויף ליפערען אוידיציעס די ראַדיאָ הערערס און די דאָ־זיגע אוידיציעס זאָלען זיי טאַקע צופרידענשטעלען.

אַראַבישער שייך אַלס פּרעלעגענט אין איטאַליענישען ראַדיאָ

דער פירשט אַרסלען, דער אָנפיהרער פון די דרו־זען, וועלכען די פראַנצויזען האָבען אַרויסגעיאָגט פון סיריען, רעדט וואָך בײַ וואָך אין רוימישען ראַ־דיאָ אין אַראַביש.

דער שייך אינפאָרמירט די גאַנצע מוזולמאַנישע וועלט, אז מוסאָליני איז געקומען אויף דער וועלט לטובת מאַהאַמעדן, כדי מציל צו זיין די אַראַבישע ראַסע. דעריבער דאַרפען די אַראַבער פון דער גאַנ־צער וועלט וואָס מעהר צו שטיצען מוסאָלינין און מתפלל זיין פאַר זיין נצחון איבער די אומגלויביגע אַביסיניער.

נישט קיין וואונדער, וואָס די איטאַליענישע ראַ־דיאָ־פּראָפּאַגאַנדע האָט בײַ די אַראַבער לעצטענס אַזאַ ערפאָלג.

„Anna Karenina"

מעכטיג מייסטערווערק פון לעוו טאָלסטאָי

GRETA GARBO i FREDERIK MARCH

אין די הויפּט־ראָלען: | אין אַ מאָדערנער אויפפאַסונג דראַמע פון מענשליכע ליידענשאַפטען און טעותים.

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאַבען און אַקטואַליטעטען.

אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג — 12 בייטאָג

קלאַנג־קינא CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

קריינע אַנאַנסען

1 זלאָטי אַנאָנאַנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

לעטשניצע פאַר וועבעריש־קראַנקע מענער - שוואַכע און הויט־קראַנקהייטען פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען פּיעטריקאָווער 45 טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט. פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי־דאָק־טאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט. א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. H. ROZANER ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנקה. Narutowicza 9 tel. 128-98 נעמט אָן פון 9–1 פאַרמ. און פון 5–9

ווינטיג פאַר דאַמען נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע־מאַכט די עלטעסטע הימען! אויף גאַנץ ניי ווי אויך ווייסע הימען צו 3.50 „TOLA" 23 Zawadzka 23

שוין דערשינען דאָס בוך „אַנדערש" פון ב. שעפנער.

דער שרייבער פון טאָג, דרויסען, אַנדערש, חוה איז געווען נאַאיוו, די קונסט פון אַריבערקוקען, ציוויליזאַ־ציע, פּאָליטיק, ביוטראַלע, מייז, עס איז פאַרהאַן אַ באַציל, שטילע טריט, אַ פּשוטער בירגער, דער קוילען־אידעאַל, די מפּה: פינסטערניש, אָהן פענסטער, די אידיליע ביים אָוועקגיין, צאַר פּיאָטר קלינגט, שוויגע, דער טייוועל האָט מיטגעהאָלפען, רבותי, מיר וועלען שעלטען! זיי ווילען איינשלאָפען, היגיענע ביז'ן שפּיי־קעסטל, אַ מענש, וואָס איז אַ מיטוואָך, עקספּערימענט פון אַ שאָפער, אַ בילד פון אַנ'אויטאָ־קאַטאַסטראָפע, אַלע מעגען שעכטען. דער מאָדערנער שונד־ראָמאַן, ריינע ליבע, מען שלאָגט „די וועלט", גרויסע ציפערן, דאָרט איז געווען אַ מייזעל, אַ הייל־מיטעל געגען ליבע, מענשען האָבען אַמביציע, הער גנב, אַ גוטער סוף, דער העלד ביים דאַמען־שפּיגעלע, דער הייגטיגער דור, באַנאַלע זאַכען, בײַ אונז, יודען, ביים געטאָ־פענסטער, די צרה איינשטיין, יודיש און נאָך עפּעס „פאָלקסטימליכקייט", דריי געטער, אַ נס מיט צו־פאַלען, קאָנגרעס־דייטש, אַ פערפלאָנטערטע פּראָזע, אפרים־יאָסעל, דאָס רעכט צו לאַכען, דיאַלאָגען, סצענעס, הומאָרעסקעס, איך וויל... אַ שמועס מיט אַ קולטורע־לער דאַמע, אַרעסטירט מיך! ער דאַרף טעלעפאָנירען צום גראַף, משוגעים, נוער, איך?.. הערבסט, שמועסען צווישען אַ שניידער און אַ האָן, קינדער אויף אַ פאַרלעזונג, וויצען, אַ ליגענדעל

דאָס בוך „אַנדערש" איז פּראַכטפול אַרויסגעגעבען געוואָרען און איז צו בעקומען אין לאָדז בײַ ווינאַ־גראַד'ן, פּעטריקאָווער 60 און בײַ אַלע צייטונגס־פערקויפער

Poszukuję spólnika do zakładu fryzjerskiego. Posiadam pierwszorzędne urządzenie oraz kartę rzemieślniczą od zaraz. Oferty w adm. pod „B. K."

פרייע פּאָסטענס

אַ קוואַליפיצירטע נייהערין צו דאַמען־קרעגען קען זיך מעלדען פּאָמאָרסקאַ 7, וו. 15, פראָנט, 3. שטאָק.

Dr. med. G. GERSZTAJN ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען Traugutta 12, tel. 175-10 נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40. tel. 145-64.

פערשידענעס

צו פערקויפען אַ 8/80 און 12/80 סוויטער־מאַשין אין בעסטען צושטאַנד. אַלטשטאַדט 10, וואוינונג 8. 3111

Dr. med. M. TAUBENHAUS ספּעציאַליסט פאַר אקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09. נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

היגיענישע דראַט־מאַטראַצן אַ פאַר 22 זל. 48 מעדערן, ווי אויך איי־טאָמאַטען צו טאַפּטשאַנעס און פערשי־דענע טאַפּעצירער־אַרבייט ביליג צו בע־קומען פּאָלודניאָווע 10, י. ברעסלער

Unieważniam zagubiony kwit zaliczeniowy Nr. 4618, wydany przez ekspedytora „Poltraus" firmie Bark, Nowomiejska 17 na zł. 114.—

האַליץ־קוילען בעקומט מען אויף זאַכאַדניאַ 32, אין קוילען־סקלאַד, וויז־אַ־ווי דעם לאָמבאַרד

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman